

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:		v upravnistvu prejeman:	
celo leto	K 24—	celo leto	K 22—
pol leta	12—	pol leta	11—
četrt leta	6—	četrt leta	5-50
na mesec	2—	na mesec	1-90

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5 (v prtiličju levo), telefon št. 34.

Izhaja vsak dan zvečer izvenredne nedelje in praznike. Inerati veljajo: peterostopna peti vrsta za enkrat po 16 vin, za dvakrat po 14 vin, za trikrat ali večkrat po 12 vin. Parte in zahvala vrsta 20 vin. Poslano vrsta 30 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru. Upravnistvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati l. t. d., to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vpslatve naročnine se ne ozira.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:		za Nemčijo:	
celo leto	K 25—	celo leto	K 30—
pol leta	13—	pol leta	11—
četrt leta	6-50	četrt leta	5-50
na mesec	2-30	na mesec	1-90

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znakna. Upravnistvo (spodaj, dvorišče levo), Knafljeva ulica št. 5, telefon št. 85.

Volitve so razpisane.

Mudi se, hudo se mudi. Nove volitve v kranjski deželni zbor so že razpisane, vršile se bodo v najkrajšem času in vse mogoče sile so na delu, da bi ohranile klerikalizem na krmilu in obvarovale klerikalno stranko pred zasluženimi kaznjami.

Po božjih in človeških postavah bi klerikalna stranka zaslužila za svoje početje najhujšo kazen: politično uničenje.

Ta stranka je v kratkih letih svojega vladanja storila take grehe, da je boj proti njej javna, narodna, kulturna in moralna dolžnost vsakega poštenega človeka. Če gori, je vsak dolžan gasiti, če pride kuga, je vsak dolžan pomagati proti njej, če je povodenj, je vsak dolžan sodelovati pri reševalnih delih. Koliko bolj je še vsakdo dolžan pomagati pri rešitvi dežele iz pesti stranke, ki je okužila vse javno življenje, ki je kompromitirala vso upravo, ki je javno oblast na vse načine zlorabljala za svoje strankarske namene in javni denar porabljala za svoje žepe.

Razkrinkana in osramočena stoji klerikalna stranka pred vso deželo. Šest let je bila na krmilu. Namesto da je skrbela za občni blagor, je skrbelo za sebe, namesto da je delala za ljudstvo, je delala za korist svojih pristašev in agitatorjev, — v vseh šestih letih ni ta stranka ničesar takega storila, za kar bi smela zahtevati priznanje, ničesar, kar je sploh imelo dober namen, ničesar, kar bi se moglo imenovati koristno in pošteno delo.

Spomin na minulo šestletno dobo klerikalnega gospodstva bo vedno proklet, kajti klerikalci so deželno gospodarstvo zavozili tako, da bo prebivalstvo to še desetletja čutilo. Brezvestno in zločinsko so klerikalci zapravljali denar, milijone so najeli za ceste, vodovode in sploh melioracije, pa so jih porabili za špekulacije ali za druge namene, zakopali so deželo v grozne dolgove in posledica tega brezvestnega početja bo znatno povišanje deželnih doklad. Če bi volilci s poleni in cepci na glavah svojih dosedanjih klerikalnih poslancev napravili primerna znamenja, bi jim take pobotnice za klerikalno javno delovanje nihče ne mogel zameriti.

Kranjska dežela izkraveva. Občno blagostanje itak ni bilo nikdar

posebno, a še to nazaduje; ljudstvo hira telesno in propada gospodarsko — trumoma beži v Ameriko, vsak bi se rad odtrgal od te zemlje in iskal drugod zasluzka, tako težko in nezno je postalo življenje na Kranjskem, odkar so klerikalci na krmilu.

Zdaj se bližajo nove volitve za deželni zbor. Zdaj je čas in prilika, premeniti razmere, odpraviti vse to, kar tlači deželo in ustvariti nove, srečnejše, ugodnejše razmere. Usoda dežele Kranjske je položena zopet v roke volilcev — kakor si bo narod postlal, tako bo ležal. Če so prej volilci glasovali za klerikalce, jim tega ni bilo zameriti, saj jih niso imeli prilike spoznati po delu in morali so jih soditi po besedah in obljubah. Danes je drugače, danes pozna cela dežela klerikalce, danes jih lahko sodi po njihovih delih, danes ve cela dežela, da je ta stranka nesreča in prokletstvo za Kranjsko in da se mora združiti vse, kar pošteno misli in čuti, na boj zoper klerikalno stranko.

Hochenburgerjev sistem in slovenski odvetniki.

(Iz odvetniških krogov.)

Že par let sem ukoreninila se je v justični upravi razvada, da se prezira dosledno vse, kar je slovenskega; v zadnjem času spremenila se je pa ta razvada v sistematično zatiranje slovenskega življa pri sodišču. Pravosodna uprava se ne ozira na splošno enakost vseh narodov, ona izdaja nasprotno ukaze, katerih edini namen je, spraviti slovensčino iz sodni. Sodniki morajo delati vse v nemščini, slovenskih justičnih kandidatov se skoraj sploh ne sprejema v pripravljeno službo in tiste slovenske sodnike, ki nočejo zatajiti svoje narodnosti, se šikanira na vse mogoče načine. Ta veliki razvoj Hochenburgerjevega sistema zakrivilo smo deloma tudi mi sami, ker smo se začetkoma premalo zmenili za krivice, ki so se nam godile. Justična uprava je smatrala našo brezbriznost za apatijo in pustila padati udarec za udarcem po nas. Maloštevilni, res narodni poslanci niso mogli posebnega doseči, ker se klerikalna masa naših poslancev za te krivice skoraj zamenila ni.

Vendar pa imamo še moč, ki bi morda zamogla ukrotiti Hochenburgerjev sistem. Ta naša moč so slovenski odvetniki, ki so organizirani v zvezi slovenskih odvetnikov. Z doslednim organiziranim nastopom neodvisnega odvetniškega stanu zamore nam on pridobiti zopet vse tiste pravice, katere smo že imeli; tudi bi on lahko spravil slovensčino do istega ugleda, kot ga uživa n. pr. češčina pri sodiščih na Češkem in drugod.

Ako govori dandanes Slovenec na sodišču z nemškimi uradnikom slovensko, smatra ta to za izzivanje, ker misli, da se mora govoriti pri sodišču samo nemško. Do tega neumnega naziranja so ga spravili vsi ti Slovenci, ki govore v hlapčevski poniznosti z njim, ki bi moral obvladati tudi slovensčino, nemško. V prvi vrsti velja to za Stajersko, kjer govore ne le nepravilno, ampak tudi odvetniški uradniki, da celo odvetniški kandidati in odvetniki v vsakem pritepenim Nemcem ali nemškutarjem nemško, samo da se »mu« ne »zameri«. Vzrok temu je navadno koristolovstvo ali pa hlapčevska poniznost; ker misli, da bi narodni nasprotnik lahko škodoval njegovim interesom, govori nemško, ne pomisli pa, da izpodbuja ravno s tem Nemca v naziranju, da je slovensčina inferiorna. Njih nezavednost sega tako daleč, da odgovarjajo Nemcu celo na slovenska vprašanja nemško. Kakor dolgo se bo tako postopaj tako dolgo se ne smemo čuditi, ako se nas zapostavlja, ker upeljemo mi sami na ta način nemško uradovanje.

Ako bi naročili slovenski odvetniki vsem svojim uradnikom, ki so tako nezavedni, da govore nemško pri sodiščih, da se imajo posluževati samo slovensčine, ako bi to tudi odvetniki sami storili, bi kmalu izginilo mnenje o zapostavljenem slovenskem jeziku. S tem bi se pa tudi zelo pomagal tistim slovenskim uradnikom pri sodišču, ki govore dosledno slovensko in katere se smatra radi tega za nacionalce, to pa samo radi tega, ker govore gotovi gospodje z Nemcem nemško, s Slovincem pa slovensko.

Kako hitro bi izginilo podcenjevanje slovenskega jezika, ako bi se izbilo nemškutarjem iz glave mnenje, da je provokacija, ako govori Slovenec z njim slovensko. Če bi go-

vorili vsi Slovenci, posebno pa odvetniki, dosledno slovensko, ne upala bi si tudi justična uprava zapostavljati slovensčino in šikanirati slovenske sodnike.

Ker imajo slovenski odvetniki organizacijo, bi bilo menda vendar doseči tako enotno postopanje, ki bi bilo v prvi vrsti koristno tudi odvetnikom samim. Pričakujemo torej od zveze slovenskih odvetnikov, da stori potrebne korake. Ker za to ni potrebno nikako zborovanje in se lahko opravi vse pismenim putem, je stvar tem lažja. Sklepi podobne vsebine storili so se sicer že pred leti, pozabilo je pa na nje toliko oseb, da je na mestu, ako se ta sklep ponovi in tudi dosledno izvede.

Nadalje bi odvetniki potom pritožb posebno v kazenskih zadevah lahko dosegli, da bi se vodili vsi spisi proti slovenskemu obtožencu v slovensčini; saj je znano, da pride v nemške zapiskne baš v kazenskih zadevah toliko nepravilnega in nesrečnega, da občuti obtoženec te hibe pozneje na lastni koži. Ako si upa slovensčine nevesč sodnik predstavljati izpovedbe prič in obtoženca v nemščini, naj se ga tudi predlaga za pričo, da zamore potrditi, da je prestavil res vse to, kar je dotična oseba izpovedala. Potem bi se nemški nacionalci kmalu naveličali delati politiko v uradu.

Delokrog na tem polju je tako velik, da se ne moremo spuščati v podrobnosti. Sicer pa vedo odvetniki in odvetniški kandidati sami najbolje, kje da lahko primejo Nemca, ako ne bode uvaževal enakopravnosti slovensčine.

Končno pa naj pomislijo ljudje tudi na to, da ne more dobiti navadni človek posebnega vtiska od tistih »zavodnih inteligentov«, ki so Slovenci samo v zasebnem življenju.

Vojaške zahteve.

Z vidnim veseljem beleži »Neues Wiener Tagblatt« vest, da je prišlo med obema vladama in vodstvom vojne uprave do končnega sporazuma glede nove vojaške reforme in zvišanja rekrutnega kontingenta. No, to veselje moramo prepustiti pač samo vladnim mamelukom, celo avstrijsko prebivalstvo pa, ki bo še kr-

vavo trpelo vsled teh prav nepotrebnih novih oboroževanj, pa ne bo moglo peti hozana prihajajoči avstrijski železni dobi. Definitivni sporazum se je sklenil na podlagi sklepov zadnje skupne ministrske konference, obsega pa že tudi vse podrobnosti novih vojaških predlog, ki naj se predložijo parlamentoma v pretres in odobritev. Posebno je treba naglasiti, da sta bila grof Stürgkh in grof Tisza od prvega dneva, ko je postalo vprašanje vsled zahtev vojnega ministrstva aktualno, popolnoma edina in da sta šli obe vladi v vseh vprašanih roki v roki. Jasno je sedaj tudi, da je bilo vse kričanje, kakor da bi se vlada ne strinjala z zahtevami vojne uprave, samo prostaško slepmišenje in pesek v oči prebivalstvu, češ, poglejte, kako skrbimo za vaše žepe! Štiridesetisoč rekrutov na leto več, to je preveč, to ne gre! Dali pa bomo 36.000 rekrutov! Pa po vrhu bomo dali nekaj topov, havbic, še nekaj več torpedov in tako naprej!

Avstrijski finančni minister Zaleski pa je spoznal, da je tudi to preveč in da ne more prevzeti odgovornosti napram prebivalstvu in napram kroni za tako velikanska bremena. In če ima finančni minister, ki ima bolne blagajne, poleg tega tudi bolno srce, se prav nič ne čudimo, da ni hotel sodelovati pri tem najnovejšem oropanju žepov davkoplačevalcev. Minister Zaleski je ponudil demisijo in povedal s tem jasno, dasiravno pod krinko svoje bolezni, da noče sodelovati, za to pa grof Stürgkh ni imel zmisla in je predlagal samo dopust, ker upa, da bo s svojimi pilulami finančnega načrta ozdravil krče državne blagajne. Vojnemu ministrstvu se naj torej izpolnijo njegove minimalne zahteve in omogoči naj se tudi, da izpopolni vojna uprava številno podčastnikov, katerih baje v naši vojski strahovito primanjkuje. Naša vojna uprava se torej še do danes ni prav nič naučila iz zadnje balkanske vojne. Ali pošilja avstrijski državljani svoje sinove v vojsko za to, da snajžijo čevlje ženam in hčeram častnikov, ali za to, da jim nosi race in kopune s trga domov, ali zato, da reveži, kakor obložene mule capljajo za stotnjami in polki, da nosijo svojim predpostavljenim in gospodarjem umazano perilo in buteljke, pa bog ve kaj še. In ti takozvani »oficirsdirnerji« niso morda največji tepci, te jemljejo izmed najbolj inteligentnega

LISTEK.

Onkraj črnožoltih mejnikov.

V.
(Dajlje.)

Prišel sem tudi na skrivnost, zakaj tudi najciviliziranější moški na Ruskem še danes tako radi nosijo dolge lase. Ruski narod je od narave nekaki čempjen kosmatosti, kar se tiče obraslosti glave. Ruski lasje bi morali skoro vzeti plackarte na glavi, kar tepo se za prostor. Tudi starci imajo navadno še mogočno sivo ali belo grivo na glavi — takih skalpov, kakor na Ruskem, bi Indijanci nikjer na svetu ne mogli najti. In ti lasje so lepo valoviti. Če vidiš plešca, je ponavadi tujec ali žid. Enako poganja večini Rusov tudi brada tako samoraslo in bujno, kakor rastline na Sumatri. Zato je mogočna polna brada še danes karakteristična za Rusa in je prešla v politično karikaturu ruskega človeka. Seveda so vsi ti naravni pojavi v modernem Peterburgu zelo omiljeni in ne manjka z angleško korektnostjo prikrojnih moških glav. Tudi ženske imajo krasne lase in mnoga dekleta z 18 do 20 leti še nosijo po hrbtu jim vi-

seče dolge in debele kite, kar je jako zalo in nekako naravno sveže. Oblačiti se pa Peterburžanke ne znajo posebno. Imajo sicer neki smel šik, kakor ga nahajamo pri glediških igraalkah, a finejšee elegance je med ženskimi meščanstvom malo najti. Mnogo se vidi takih promenadnih plaščev iz lahke žide, kakor so zdaj bili v modi ali so še, nogavice so dostikrat svilene, čevljički vedno lepi in moderni. Ali na oblekah je preveč pestrosti, preveč rdečega, zelenega, rumenega. Tudi je tam gori zdaj moda — ki je v Evropi že prešla — da se žensko obleko aranžira nesimetrično, n. pr. čez eno stran prsi črne čipke, na drugo stran pa le blago, ali ob eni strani krila draperije druge barve, ali celo bluzo, ki je na desni in na levi različne barve. Mojškre delajo menda le za premožne kroge; večina žensk ima konfekcijsko obleko. Mnogo povsem poštenih žensk se šminka, tudi takih, ki imajo od narave dovolj roznata lica. Vse ženske se močno parfimirajo in v navadi je zlasti rožno olje ali nekaj podobnega. To ni prijetno. Če sem se vozil iz Carskega v Peterburg ali nazaj, so vsi vagoni tako oljnato parfimirano dišali, če je bilo notri le par deklet. Čudno, da srednji stan na Ruskem še ni prišel do prepričanja, kako nefina da je ta brutalna vonjavost in da se dobro umitemu člove-

ku sploh ni treba maziliti in dišati drugače, nego po svežosti. Mnogo žensk je tako nekam neredno oblečene, kakor bi ne bile imele časa, oblačila natanko nase djati. Zato, radi živih barv obleke in radi dišav jih mnogo izgleda tako »na auf«, čeprav so v resnici morda prav solidne vsakdanje ženske, pridne poštene učiteljice, kontoristinjne, rodbinske matere. Hoditi pa znajo Peterburžanke prav lepo — umetnost, ki je Ljubljankam zvečine še tuja in ki se je ženstvo splošno priučilo menda le po velikih mestih. Po provinci jahnih mestih se tak rezek, koketen »Schmiss« v hoji menda smatra skoro za nekaj pregrešnega — in to je tuči zares, če se postavimo na stališče farovške morale. Saj elegantno korakajoče deklet pogleda vsak moški z dopadajenjem, rajše nego tako, ki štorčlja neelastično tja vendar ali pa stopica in miga z ramami nazaj in naprej, kakor kmečka natakarka.

Koketirati ne znajo Rusinje nič slabše, nego druge rojakinje in seznanjanje in medsebojno občevanje mladih ljudi je jako lahko, ker je na Ruskem sila veliko dijakinj in se dekleta v dijaških letih privadijo kameraderije z dijaki. To so prijateljska občevanja brez seksualnega poudarka in ponavadi ostanejo taka. Včasih se pa iz njih seveda razvije ljubav, katera dostikrat vodi do zgod-

njih zakonskih zvez. Na Ruskem je razmerno mnogo oženjenih visokošolcev, se sme reči. Včasih čisto revni ljudje, ki se potem hrabro bore za svojo existenco. Parčkov, ki se zaljubljeno gledajo in več ali manj skrivoma sestajajo na zaljubljene pogovore, je videti dosti. V ta namen so zlasti priljubljene platforme vagonov železnice med Peterburgom in Carskim. Ker se tam vlaki venomer semintja vozijo, se lahko pelje taka dvojica tja in takoj zopet nazaj in se medtem malo pomeni, kar ni tako opazljivo, ker so vlaki vedno polni moških in ženskih, ki se začno med potjo včasih kaj meniti. Ker ljudi tam ne podé s platform proč, kakor pri nas, se taki parčki kaj radi zunaj nastanijo in za venkaj odprtimi vrati, služočimi za špansko steno, dostikrat kaj cmokne. Ko tega še nisem izpoznal, sem večkrat take ljudi s svojo navzočnostjo na platformi motil, dokler me ni nekoč mlad mož tako prebadal s svojimi pogledi, da se mi je v glavi zablistala velika električna lampa razumevanja in sem se smehljalje umaknil. Nastopajo pa taki kavalirji napram svojim miljenkam skoro vedno zelo nežno, dekleta pa ne kažejo nič tistih jecljajočih »Gretchen«-manir, s katerimi nastavljajo Nemke svoje medene limanice, temveč zrejo odkrito in naravnost v svet, in so samostojne in mirno sa-

mozavestne, kakor Američanke. Imel sem čut, da imajo na Ruskem, enako kakor v Ameriki, »predsedstvo« ljubezni v rokah dekleta, ne fanti. Na vsak način čuti ženstvo tamkaj v teh ozirih svobodnejše, nego pri nas. Rusinja stoji k seksualnemu vprašanju v naravnejšem, morda primitivnejšem razmerju, nego zapad. Pa če meni kdo iz teh stavkov posneti nemara, da sem hotel o Rusinjah slabo govoriti, me ni razumel. Hotel sem le pribiti, da se Rusinja napram moškemu mnogo bolj naravno vede, nego večina drugih Evropejk.

Ker stanuje v Carskem sjeļu in v Pavlovsku (še 6 minut nadaljnjee vožnje) mnogo ljudi, ki imajo službe v Peterburgu, sem polagoma navidez poznal še precejšnje del sopotnikov na teh malih voznjah. Taki ljudje si — če niso zaljubljeni — kratijo čas med vsakdanjim semintja prevajanjem s čitanjem. Cel vagon čita. Vsak človek skoro ima 2—3 politične časnike soboj, ali revije, pa tudi knjige. Če stopiš v voz, misliš da si zašel v kako čitalnico. Tudi na malih parnikih, v izvoških itd. ljudje mnogo čitajo. Povsodi je dosti raznašalcev časnikov, ker na Ruskem imajo že zdavnaj prosto kolportajo. Tiska se pa tudi ogromno mnogo. Precej je takih mesečnikov ali polmesečnikov z ilustracijami, ki prina-

moštva. Naša vojna uprava pa še sedaj, dasiravno so jim balkanski narodi pokazali pravo pot, ni spoznala, da je tu vir za pomnožitve brez zvišanja rekrutnega kontingenta. Seveda je jasno, da bo prišlo končno vendar do tega, da bo dobila vojna uprava, kar zahteva in če parlament ne bodo hoteli pokorno pokimati, pa bo šlo brez njih, saj naš državni zbor že dolgo dolgo vrsto let ne sme biti druga mnenja kakor vlada. Enemu se obljublja modernizacija z neba, drugemu se zagrozi, da izgubi še ono, kar z zadnjimi silami drži v rokah in končno se morajo vdati vsi, da jim ostane vsaj upanje, da pod pravičnejšo vlado, ki ima res blagostanje narodov pred očmi, popravijo, kar je zavozila sedanja diktatura, ki jo po krivem imenujemo evfemistično svojo visoko vlado.

Štajerski deželni zbor.

Gradec, 13. okt.

Tudi današnja seja deželnega zbora je šla mirno svojo pot in se je srečno odkazalo nad 30 poročil deželnega odbora odsekom. Debata se je razvnela le pri dveh točkah, pri odkazu predloga za ustanovitev gospodinske šole v St. Jurju in pri predlogu, naj se deželni odboru dovoli višec dolga 16 milijonov kron zamenjati za stalen dolg po nižjih obrestih. K prvemu predlogu sta govorila socialna demokrata dr. Schacherl in Resel, češ, naj se odkaže ne deželni odbor kulturnemu odseku, kakor je predlagal grof Attems, ampak političnemu odseku, ker je njega predmet politična koncesija, namreč odkupnina za opustitev obstrukcije. Grof Franc Attems se je požuril povedati, da ta stvar deželi ne naloži nobenih bremen, ker da denar država, torej dežela lahko pritrudi. Političnega vprašanja ne vidi v ti stvari in upa, da tudi v prihodnje ne nastane iz tega politično vprašanje (!).

Dr. Kukulovec je pobijal nazore, da so Slovenci z meščansko ali gospodinsko šolo dobili narodne pridobitve. Niti po svoji ustavi, niti po svojih razdrapanih razmerah deželni zbor ni sposoben Slovencem narodne koncesije dati, to koncesijo si bodo Slovenci sami vzeli in si sami zagurali svoj narodni razvoj. V ustanovitvi meščanske in gospodinske šole izpolni dežela le majhen kos svoje ustavne dolžnosti nasproti enemu delu prebivalstva, ki za to prispeva k skupnim stroškom uprave. Zavračati torej more trditve o podelitvi kake milosti Slovencem. Najetje trajnega posojila za višec dolga 16 milijonov kron odklanja govornik, ker se s tem daje deželni odboru le prilika namesto dosega na lastno pest najetega dolga, napraviti nove višec dolgove ter se odkrižati s tem odgovornosti nasproti deželni zboru. Slovenski klerikalci so pa po sklenjenem dogovoru kljub temu mirno glasovali molče za predlog deželnega odbora.

Prihodnja seja jutri.

Ožje volitve na Dunaju.

Danes imajo na Dunaju v okraju Leopoldstadt ožje volitve. V ožje volitve sta prišla krščansko-socialni kandidat dr. Mataja in socialni demokrat Eidersch. Krščanski socialci so zadnjič zbornali in pri-

šajo kratke povesti in en ali dva romana v nadaljevanjih. Gradiva jim ne manjka, ker nima Rusija nobene literarne konvencije in podjetne firme kar »preplankavajo« s polnim imenom avtorja zlasti senzacije povesti iz raznih jezikov za svoje literarne zvezke. Najnovejša Conan Doyle-jeva povest leži v peterburških izložbah že v ruščini v obliki knjige in ista povest izhaja v drugem prevodu v nekem mesečniku drugega založništva. To gotovo ni lepo in kaže, da stoji uradna Rusija še na stališču popolnega zaničevanja vrednosti duševnega dela, kakor dolarska Amerika. Pa Rusiji bi tega ne bilo treba, ker je proizvedla najmočnejše svetovno slovostvo v prozi. Pri duševno tako revni Ameriki ima to vsaj smisel. Za lahko čtivo ljubi občinstvo na Ruskem menda najbolj fantastične prirodoslovne romane a la Verne in Wells, kateremu je začel zdaj slediti tudi že Doyle, ko je izčrpal vse detektivske možnosti. Takih vkradenih fantastičnih povesti kar mgolgi v ruščini. Sicer pa ta okus ni slabo znamenje, ker kaže, da se izobraženci rajše pečajo z realnimi vedami, nego pa le s tem, ali se bosta on in ona hkoncu »dobil« ali ne. Kdor nima veselja do prirodoslovja, se tudi ne zanima za take prirodoslovne romane. Pa tudi produkcija domačih pisateljev je velika in oprema knjig ne zaostaja prav nič za modernimi opremami drugih ve-

manevrirali 7761 glasov, socialni demokrat je dosegel 5934 glasov. Srečo so hoteli nato popraviti krščanski socialci s tem, da so začasno ponudili nemškemu nacionalcem nekaj občinskih mandatov v notranjem mestu, da dobe tako njih glasove. Kravja kupčija je gotova. Volilni boj bo danes gotovo zelo hud in je v veliki meri odvisen od Čehov, ki so poslali zadnjič na volišče samo 532 volilcev. Poleg tega pa bo odločitev odvisna od tega, na kakšno stališče se postavijo nemški liberalci, ki so imeli pri zadnjih volitvah 2535 glasov. Med tem so krščanski socialci že začeli s svojimi navadnimi manevri denunciranja in sumničanja.

Srbija in Avstrija pred sto leti.

Nemški listi vedno in vedno naglašajo, da je sosedna Srbija zakleta sovražnica naše monarhije. Če je ta trditve resnična, ne bomo raziskovali; recimo, da bi bila ta trditve resnična, ali bi se bilo temu čuditi?

Kdor je zasledoval našo zunanjo politiko v zadnjem desetletju, ve, da se je z naše strani vse storilo, da bi sosedno kraljevino odbili in jo spravili v tabor naših sovražnikov. In ako se je končno to posrečilo, je to samo posledica naše dosledno protisrbske politike. Pa ni bilo baš lahko iz Srbov napraviti sovražnike, saj jim je bilo takorekoč prirojeno, da zro v Avstriji svojo mogočno zaščitnico.

Bivši ministrski predsednik srbski dr. V. V. Džoržević navaja v tem oziru prav zanimive zglede.

Ko je 1. 1804. izbruhnila prva vstaja srbskega naroda proti Turkom, je pisal vodja te vstaje Karadžordže, ded sedanjega srbskega kralja Petra, to-le pismo avstrijski vladi: »Srbski narod ne more in neče več živeti pod tiransko turško vlado. Želja vsega srbskega naroda je, da pride pod avstrijske cesarske hiše. Vse je pripravljeno, da se Belgrad, Smederevo in Šabac ponudijo cesarju in se ga naprosi, da pošlje v Srbijo enega izmed cesarskih princcev za namestnika. Ako bi Avstrija ne hotela sprejeti Srbije za svojo, bi bili Srbi, dasi zelo neradi, vendarle prisiljeni, da se obrnejo na kako drugo velesilo, samo da reši ta krščanski narod turškega robstva.«

Avstrijska vlada ni samo te srbske ponudbe odbila, marveč je Srbe celo zatožila Turčiji, da pripravljajo vstajo proti nji.

Vkljub tej bridki izkušnji je Karadžordže 6. junija 1805., ko je zavzel Smederevo in premagal vojsko begradskega turškega paše, pisal avstrijski vladi na naslov barona Genecina to-le pismo:

»Pokorno javljam, da je hvala bogu vse dobro. Do danes imamo 97.000 mož pod orožjem. Iz Bosne, Sofije in Skadra nam prihajajo vesti, da se Turki pripravljajo, da nas napadejo z vseh strani. Ali, ako bog da, obranili se bomo vseh napadov. V tem položaju se pripravamo cesarski milosti, zakaj modremu presojevanju ni mogoče prikriti, za koga se mi borimo in kri prelivamo, namreč za habsburški cesarski dom. Končno prosimo, da se nam čim najpreje pošlje streljivo, enega topničarja in en star top.«

likih narodov. Pri nas ruskega literarnega trga sploh ne poznamo. O ti priliki moram izbiti našim iz glave tudi razširjeno misel, da Rusi nimajo nobenega lastnega konverzacijskega leksika. Prav sedaj izhaja v 40 zvezkih sedma izdaja velikega izvirnega slovnika tvrdke Granat & Ko. v Moskvi. Seznanil sem se z zelo ljubeznjivim svivolasilim in bradati gospodom, ki sodeluje v statistiki pri tem delu. Dmitrij Ivanjič Rihter je kljub nemškemu imenu tipičen Rus, dobrodušen, vesel, zgovoren in, last but not least, skrajno svobodomiseln mož, ki je prepotoval cel svet. Redno občuje v hiši moje ictc in si je želel me izpoznati. Takoj sva bila prijatelja in njegove presrčne, svetlosive oči in njegova odkrita zgovornost sta me takoj približala temu možu. Ko sem ga obiskal, mi je pokazal ruski leksikon. Imel je tudi Brockhausovega. Ruski je za tretjino obširnejši, nego Brockhausov in tiskan na lepem popirju ter opremljen z izbornimi podobami. Posamezni zvezki so pa tanjši, nego nemški. Poleg tega slovnika izdaja pa tudi še tvrdka Brockhaus & Ephron rusko izdajo nemškega leksika. Naposled je še neki tretji samostojni ruski leksikon, ki pa ni tako v čisljih, nego Granatov. Pri slednjem sodeluje v zadevah avstrijskih Slovanov neki v Pragi živeči ruski profesor.

(Konec prihodnjice.)

Vse to bomo plačali v gotovem denarju. Za bogom je cesar avstrijski naša edina nada.«

Tudi ta prošnja vojvode Karadžordže ni imela uspeha. Toda Karadžordže je slejkotprej zaupal v Avstrijo in je 1. 1808. pisal na Dunaj to-le pismo:

»Najsrčnejša želja srbskega naroda je, ne samo da pride pod zaščito Avstrije, marveč da postane integralni del avstrijske monarhije in sicer pod temi-le pogoji: Srbija se ne sme pripojiti Ogrski, nego se mora upravljati kot vojaška granica po nemških zakonih, svobodno, brez kakšnegakoli verskega vpliva, neodvisno od ogrske kraljevine, samo pod poveljstvom cesarskih častnikov.«

Cesar naj Srbov ne sili skleniti s Turki mir preje, dokler le-ti ne osvoje Niša in ne osvobodijo ostale zemlje srbskega jezika.

Vse to pa bi se lahko doseglo, ako Avstrija pošlje Srbom topove in nekaj topničarjev, ki bi se naj oblekli v srbsko uniformo.

»Ako nam ti to izposluješ, — Karadžordže je pisal to pismo podmaršalu pl. Simbschönu — »pri našem zakonitem cesarju in očetu, potem lahko storiš z nami in s Srbijo, kar ti je volja in kar misliš, da je treba storiti z vojaki, ki so pripravljani, da gredo s tabo, če treba, tudi do Carigrada...«

Ta pisma pričajo, kako vdan je bil srbski narod za časa Karadžordže Avstriji. Bila je torej naravnost velika umetnost iz takšnega naroda napraviti — sovražnika avstrijske monarhije.

Vsi na shod!

Izvrševalni odbor narodno-napredne stranke priredi

v četrtek, 16. oktobra 1913

ob 8. zvečer v veliki dvorani Mestnega doma

javen

ljudski shod.

Na shodu poročajo vsi bivši ljubljanski dež. poslanci o zadnjem :: zasedanju deželnega zbora. ::

Pol stoletja Sokolstva.

Starosta dr. Murnik je povodom slavnostnega zborovanja izvajal glede razvoja in ideje sokolstva sledeče:

Častiti zbor! Dragi bratje in sestre! Kakor veste, je vsak začetek težak. Zatorej mora spoštovanje buditi že to, da se je pri nas Slovencih tako zgodaj obrnila misel na ustanovitev društva za telovadbo, za to netilo, ki užiga neviden, pa tem bolj čuten ogenj v telesu, da ga čisti in preraja, pa v njem, seve ob primernih porabi netila, čisti in preraja tudi duh in srce ter v jeklo kuje značaj.

Spoštovati, da, občudovati moramo moze, ki so položili temelj našemu društvu — občudovanja vredna pa je tudi tedanja doba. Navdušeno je sprejela pojav prvega slovenskega Sokola, ko po drugih slovanskih deželah, izvzemši seveda Češko, še nikjer niso bila pripravljena tla, sprejeti vase seme sokolsko.

Važna doba narodne probuje je bila to. Avstrijski narodi so dobili ustavo, duh svobode jih je obsončil z žarkom prostosti, globlje in krepke je zadil tudi naš narod, začel je vstajati. Med čimtelji, ki so ga dvignili, pa je bilo najdelavnije in najuspešnejše naše društvo. Bila je to viteška doba našega Sokola in delo, ki ga je izvršil v tem času, bo vedno blestelo v njegovi in v zgodovini slovenskega naroda.

K novemu življenju vzbuditi slovenski narod je pomagal »Sokol«, obenem pa mu je bilo pričetni njegovo vzgojo, vzgojo s telesnimi vajami, z znamenitim tem vzgojnim sredstvom, ki je že v starem veku, pri malem grškem narodu, delalo čudeže. Poglavitna in edina trajna naloga Sokolstva je ta vzgoja. Oproščeno mi bodi, navajati raznovrstne časne naloge, ki jih je naše društvo zlasti v prvih desetletjih moralo prevzemati in jih vedno častno in uspešno izvršilo. Ozrem naj se le na razvoj vzgojnega dela v našem društvu in sploh v slovenskem Sokolstvu, pa obrnem pri tem kakor se to spodobi in je treba ob tako važnem razdobju, pogled tudi na nalogo in cilj Sokolstva.

Dolgo je telovadba v Ljubljanskem Sokolu — v kolikor se ni gojila samo v zdravstven namen, ta gotovo tudi že sam na sebi važen namen —

nosila bolj značaj športa; vzgojila je iz naravnih telovadnih talentov v teh in onih posameznih vajah virtuoze, ki so sijajno zastopali društvo pri javnih nastopih. Telovadba se je vozila takorekoč v sijajni kočiji, nedostajalo pa ji je kočijaža, ki bi jo vodil v pravo smer onega duha, ki dela šele iz telovadnice pravo sokolsko vzgojevalnico. In dolgo je trajalo, predno se je telovadba začela gojiti z večjimi in trajnimi uspehi. Kdo bi to oponašal našim sokolskim prednikom? Saj so še veliki narodi tu, ki na polju telesne vzgoje še dandanes iščejo prave smeri, nezadovoljni s sedanjo. Naj navedem kot primer veliki narod Angležev, kolikor čudno tudi se to sliši o tem narodu, ki smo vajeni, da ga vsem drugim stavijo za vzgled v telesni vzgoji. Toda dejstvo je, da so Angleži s svojim športom začeli postajati nezadovoljni ter da se je pri njih že ponovno oglašil glas, naj bi se telesna vzgoja na Angleškem uredila po češkem sokolskem vzoru. No, tudi češko Sokolstvo samo se ni narodilo v vsej svoji današnji dovršenosti. Tudi veliki genij Tyrš sam ni hipoma domislil velike sokolske misli in v vsem globokem njenem sežaju so jo Čehi začeli vresničevati šele v novem času. Za svoj čas in za naše male razmere so sokolski naši predniki storili dosti. Postavili so naše društvo na tako krepko podlago, vliili vanj toliko krepke življenske sile, da se je po navdušenem vzletu prve dobe ohranilo preko takozvane mlačne dobe, začelo polagoma se iznova krepiti ter, vkljub novemu vzrastu, nezadovoljno s seboj, iskati nove, prave poti; naposled jo je tudi našlo, se na njej prerodilo ter vstvarilo tudi vse pogoje za posledje tako krepak razvoj slovenskega Sokolstva. Ta življenska moč našega društva daje najlepše izpričevalo sokolskim našim prednikom.

Nova pot! Iskali smo jo in pokazali so jo nam bratje Čehi ali pravzaprav Tyrš sam. Bilo je to nekako sredi zadnjega desetletja prošlega stoletja, nedolgo potem, ko so češki Sokoli sami v novi, svetlejši luči zazrli sokolsko misel, ko so sami začeli globlje premišljevati veliko misel velikega svojega vodnika Tyrša, za življenja njegovega ne od vseh docele umevano, in jeli v vedno večjem številu zavednejše slediti velikemu vzgledu, ki sta ga postavila Tyrš in kongenialen mu Füniger s svojim delovanjem in s svojim življenjem. Slavno smo takrat začeli tudi mi prebirati Tyršove spise, sokolski ta evangilij, ter neštevilne njih razlage, pa smo se obožžili s trdno voljo, kreniti na to pot, težko pot, ki jo kaže Tyrš malim narodom, da se ohranijo in postanejo vkljub malemu številu veliki, veliki po kakovosti, ter nepremagljivi vsled vedno sveže, nezlomljive življenske moči.

Ljubljanski Sokol je torej preuredil svoje notranje delo po Tyrševih sokolskih načelih. Le polagoma je napredovala ta preuredba, priznana docela še le po preteku skoro desetih let. Med tem pa so se vzgojili v Ljubljanskem Sokolu vztrajni in navdušeni sokolski delavci, vzgojili društvu in vsemu sloven. Sokolstvu. Uspeh njihovega dela in dela po njih neposredno ali posredno vzgojenih novih delavcev nam kažejo naslednje številke.

Do leta 1880., skoro 20 let po ustanovitvi Sokola v Ljubljani, se ni moglo poleg njega nikjer drugod po Slovenskem ustanoviti sokolsko društvo, da bi se bilo obdržalo pri življenju. Šele v tretjem desetletju se porodi sedem društev, ki obstoje še danes. Ako pa se je napredek vozil doslej kakor v kočiji, ki je sempatja tudi obtičala, se je odslej peljal kakor v avtomobilu. Pač — v četrtem desetletju, ko se je preurejal sokolski voz v avto ter se šolali sokolski šoferji, se je na novo ustanovilo tudi le sedem društev, zato pa prejšnjim, ki so večinoma le životarila, dalo krepkejšo življenje. Po letu 1904. pa, ko je takozvana nova struja zmagala na vsej črti, izdatno podprta po veličastnem II. slovenskem vsesokolskem zletu, kakšen napredek to sedaj! Od 14 društev, ustanovljenih prvih 40 let, se je število dvignilo zadnjih deset let na 112 društev in odsekov.

Velikanski napredek pa se ne kaže samo v številu, temveč tudi v kakovosti. Glejte današnje naše javne telovadbe, ko to in ono društvo nastopa v večjem številu, kakor poprej vsa skupaj, in to na način, ki ga je treba pri marsikaterem imenovat idealno dovršene naspoti nastopom prejšnjih let. Glejte naše tekmovalce, ki so slovensko ime proslavili že v daljni tujini. Tudi tem velikim uspehom je naše društvo postavilo temelj, da so se mogli povspeti na današnjo višino. Ze leta 1901. se je upalo v boj s Francozi, v tekmi gostov v višjem oddelku na IV. vsesokolskem zletu v Pragi; prvič je tedaj tekmovala cela slovenska vrsta. Dosegla je odličan uspeh: drugo mesto, pustila eno francosko vrsto

dokaj za seboj (za 58 točk), drugo pa ne daleč pred se (za 26 točk). Leta 1907. smo se prvičkrat udeležili mednarodne tekme. Predzrno početje se je zdelo marsikomu, ko je pet telovadcev Sokola v Ljubljani, tvorečih s šestim iz Trsta vrsto Slovenske sokolske zveze, ustanovljene leta 1905., po prizadevanju našega društva, šlo v tekmo, ki jo je priredila evropska telovadna zveza v Pragi ob V. vsesokolskem zletu. Uspeh je bil časten. Dosegla je peto mesto, premagala je Madžare; prva zmagala naša nad neslovenskim narodom. Pri tej priliki je razen tega prvič tekmovalo več vrst nižjega oddelka v tekmi České Obce Sokolské; v eni izmed teh: v vrsti našega društva si je priboril prve lavorike tudi, tedaj še naš član, prvi zmagovalec v lanskem tekmi za prvenstvo Slovenske sokolske zveze. Bogate izkušnje, dobljene pri vadbi za mednarodno tekmo v Pragi leta 1907. in pri tej tekmi sami, so postavile podlago za poznejše uspehe pri mednarodnih tekmah v Luksemburgu in v Turinu: tu je še nekaj drugih društev že moglo poslati svoje telovadce v tekmovalno vrsto, vendar pa so bili tekmovalci še po dobrem delu telovadci našega društva in taki, ki so iz našega društva prešli v druga.

Ti uspehi so nas na telovadno-strokovnem polju uvrstili v najbližjo bližino velikih narodov. Na svojem strokovnem polju smo se torej v zadnjem desetletju že izdatno približali cilju, ki sem ga pred desetimi leti ob 40letnici našega društva prav na tem mestu označil kot splošni naš cilj, označil z geslom, tako napačno razlaganim po naših nasprotnikih, češ, glejte domišljave pritlikavce, z geslom: Slovenec sem in kdo je več! No, slovenski Sokol na telovadnem strokovnem polju danes že dosega, da presega telovadne organizacije že mnogih večjih narodov.

Sokolsko telovadno strokovno polje pa se ne da ločiti od sokolskega vzgojnega polja sploh: telesna, npravstvena in duševna vzgoja je in mora biti v Sokolu eno in to eno imenujemo sokolsko vzgojo. Z njo vrši Sokolstvo svojo nalogo, z njo mu je dosegati svoj cilj: razviti vsakemu posamezniku in vsaki posameznici in tako vsemu narodu vse telesne, npravstvene in duševne moči do skrajne, vsakemu sploh mogoče meje, da se narod ohrani, in dvigniti vedno višje ter živeti zdravo in krepko, častno in slavno življenje. Ali je tako malo verjetno, da se naš narod, ki je v kratkem času svojega resničnega življenja pokazal tako izredne vrline in se v tem času razvil relativno bolj, kakor drugi narodi naše države, razvil iz lastne moči in vkljub mnogim in velikim — ali je tako malo verjetno, da bi se ta narod tudi na vseh drugih poljih, na katerih ne odločuje tudi kvantiteta, temveč samo kvaliteta, mogel vedno bolj bližati velikim narodom, bližati in naposled stopiti v prve vrste, — če bo vzgojen ves ter se bo ravnal povsod po sokolskih načelih? S svojim sokolskim vzgojevalnim delom gradi Sokolstvo podlago za napredek naroda na vseh poljih: ohranjujoč, krepeč in do najvišje individualno možne mere izobrazujoč telesne moči, ohranja in jači do najvišje individualno možne mere tudi naravno moč s telesom, ozko spojenega duševnega organizma; s telesno vzgojo obenem neposredno in posredno razvijajoč npravstvene moči in dovršujoč jih pravtako do skrajne individualno mogoče meje, pa obožuje tudi z vsemi npravstvenimi vrlinami, ki jih je treba za čim dovršenejšo izobrazjenje in delovanje duha. S tem — in to bodi poudarjeno posebno onim, ki tako radi izpuščajo Sokolstvo, kadar naštevajo kulturna društva — s tem Sokolstvo vrši odlično kulturno delo: ono zida in utrja temelj vse resnične, zdrave in prave kulture!

Mal odlomek naroda je pač še danes naše Sokolstvo in težko je delo sokolsko. Vse slabe stvari v človeku le premnogokrat spletajo trnje na poti sokolski v gost plot, ki se zdi, da ni moči čezenj ne tebi, ne drugim. Veden boj je to boljše strani človeka s slabšo, vedno zatajevanje samega sebe, vedno premagovanje samega sebe, naposled pa vendarle premaga, nov korak naprej. Uspeh in napredek se sklada iz samih zmag, malih in velikih zmag, nad samim seboj, ki se k njim navaja članstvo v telovadnici: začetniki z majhnimi zahtevami, boljše s postopno večjimi, vaditelji in vodniki z največjimi zahtevami, ki si jih morajo dati sami sebi. S to vzgojo in samovzgojo posameznika se spaja vzgoja k skupnemu delu, od dela z drugimi gre napredek k delu za druge, k delu za narod: od samozatajevanja zase do samozatajevanja za druge, do žrtvovanja za narod; sokolstvo pomeni vodenje in vzgojevanje človeka, da dovršen dovršeno dela zase, za narod in z njim za človeštvo. Zakaži, ni res, da mali narodi nimajo nobenega pomena in nobenega poslan-

siva v vesoljnem človeštvu. Če so veliki narodi v človeštvu velika kolesa, da gonijo njegov napredek naprej, so mali narodi mala kolesa, pa ravno tako potrebna. Tudi mali narodi imajo nalogo, prinašati svoj prispevek k napredku človeštva in zato za človeštvo ni vseeno, ali smo na tej lepi naši slovenski zemlji mi Slovenci ali pa se razlije čez nas morje tujega naroda in preplavi rodovito zemljo, namenjeno, da rodi svoj poseben sad, koristen človeštvu. Kot potujen del večjega naroda bi ne delali toliko, kakor kot poseben narod, ker bi ne imeli toliko nagona za to. Modro je urejeno, da so poleg velikih tu tudi mali narodi. Ako se hočejo ohraniti ter vedno višje dvigniti, morajo čisto drugače napeti svoje moči, nego je treba velikim narodom; morajo napeti do skrajne mere vse svoje moči. Napenjajoč pa vse sile, donajajo k skupnemu napredku več, nego njim enaki deli velikih narodov. In zato imamo mi Slovenci pravico, pa tudi dolžnost, biti na svetu kot Slovenci, dolžnost, živeti čim dalje življe življenje, da kot del, četudi mal del človeštva, dobro izpolnimo svojo nalogo. Da more to dolžnost vršiti v popolni meri, za to narod vsposablja in vedno pri vsaki generaciji iznova vsposablja, je naloga Sokolstva.

Zatorej, bratje in sestre v našem društvu in v vsem slovenskem Sokolstvu, sklenimo v novem petdesetletju še trdnjše svoje vrste, podvojimo svoje delo, podvojimo ga in potrojimo ga, da nekdo napoči doba, ko bo res vsak Slovenec Sokol, vsaka Slovenka Sokolica v popolnem pomenu te besede, — da napoči kdaj čas, ko bo naš narod z vsa pravico lahko vprašal: Kdo je s svojim številom storil več, nego jaz s svojim! — Ko bo vsak Slovenec in vsaka Slovenka mogla z upravičenim ponosom zaklicati: Slovenec sem, Slovenka sem, — in kdo je več!

Jutri priobčujemo še dobesedno pozdrav Srba dr. Budisavljevića.

Stajersko.

»Nepriistransko delovanje v prid vsemu stajerskemu prebivalstvu« je obljubil v sobotni seji slovenski deželni odbornik dr. Verstovšek. Da je bila to-le fraza, dokazuje sklep v sejnem zapisniku klerikalnih deželnih poslancev, da se ima deželni odbornik, ki je izvoljen na podlagi klerikalnega političnega programa, ozirati le na kmečko zvezo ter njene pristaše. To se pravi, da ima delati povsod in vedno proti slovenskim naprednjakom... Ze rajni Robič je mel vpriči takemu razumevanju narodovega zastopstva težko stališče, ali mož je bil objektivni in pošten ter ni bilo vzroka za pritožbe. Dr. Verstovšek pa se ima le zahvaliti duhovniški strački, da se je sploh mogel kdaj pokazati v javnosti — in to hvaležnost bo skušal plačevati s preganjanjem naprednjakov. Nemci pridejo pri delovanju naše klerikalne gospode itak le redko v poštev.

Kaj pa to? V novejšem času opažamo, da se učiteljske službe na Slov. Stajerskem razpisujejo večinoma, dosledno pa v ptujskem, ormoškem, rogaškem, ljutomerskem in gornjeradgorskem šolskem okraju s pristavkom: učni jezik nemški in slovenski; torej dva učna jezika na eni šoli. To izgleda tako, kakor bi bil učni jezik v prvi vrsti nemški in še-le za njim malo slovenski. V ptujskem okraju n. pr. so vse šole s slovenskim učnim jezikom, modri referent-nadzornik pa piše: učni jezik nemški in slovenski menda samo zato, da bi ta okraj na zunan kazal nemško lice, ker se baje slovensčina uči še le na drugem mestu. V resnici pa je učni jezik povsod slovenski, nemščina se le kot predmet uči od tretjega šolskega leta naprej po 2—5 ur na teden. Zalostno je pač, če naši »slovenski« šolski nadzorniki še sedaj ne vedo, da je na vsaki šoli učni jezik samo eden. Iz vsega tega je razvidno, da za koroškim vilajetom pride na vrsto stajerski; vsaj se že pripravlja. Slovenski učni jezik nam hočejo utajiti, zato pa se nam pojavlja žalostna resnica, da na Kranjskem uničuje šolstvo klerikalizem, na Koroškem in Stajerskem pa pomenčevalci. Torej heil nemški in slovenski učni jezik!

Iz št. Jurja ob Južni železnici. K homatijam, ki so nastale zadnje tedne glede županskih volitev v našem trgu in ki še dolgo ne bodo končane, pripominjamo, da bi jih prav nič ne bilo treba, ako bi se občinski odbornik g. dr. Ipavica zavedal, da je bil izvoljen z naprednimi glasovi in da mora odstopiti, ako noče z ostalimi naprednjaki enotno postopati. Ako bi g. dr. Ipavica izpolnjeval svoje dolžnosti, bi imeli naprednjaki v občinskem zastopstvu ravno polovico glasov

in bi torej klerikalci ne mogli proti njihovi voji ničesar ukreniti. Žal nam je g. dr. Ipavica, ali stvar je politično tako važna, da bomo prisiljeni priti z detajli o njegovem omahovanju sem in tja ter o njegovi pomoči klerikalcem pri županskih volitvah. Govoriti bi morali tudi o raznih za g. dr. Ipavica jako mučnih osebnih in rodbinskih zadevah. Zato bi g. dr. javno še enkrat prijateljski svetovali, da se umakne in napravi s tem uslugi ne le sebi, temveč celemu trgu; kajti z njegovim odstopom se bodo razmere pri naši občini lahko in hitro uredile.

Iz Vitanja. V soboto dne 11. oktobra se je vstrelil naravnost v srce lesni trgovec Jožef Fijavš.

Mariborske Ciril-Methodove družnice so poslale preteklega meseca v Ljubljano sledeče prispevke: (moška) narodni davek 17 K 10 v, nabiralnik v Nar. domu 6 K, nabrala vesela družba v Vodeniki gostilni v Kamnici 6 K 50 v; (železničarska) nabiralnik v Nar. domu 8 K 52 v, »Pri pošti« 6 K, v Frasovi gostilni 3 K 30 v in v Šumenjakovi gostilni 2 K 04 v, skupaj 49 K 46 v. — »Veseli družbi« pristična hvala!

Slovensko gledališče v Mariboru. Dramatično društvo v Mariboru priredi nedeljsko predstavo »Naš župnik gospod Jakob« dne 19. t. m. ob pol 8. zvečer v slovo svojemu pridnemu igralcu in sodelovalcu na dramatičnem polju g. Francu Pajnhartu, ki nastopi v glavni vlogi župnika. Naši igralci se prav marljivo pripravljajo pod režiserstvom bivšega člana deželnega gledališča v Ljubljani gospoda Josipa Moleka, ki bode nastopil v komičnih vlogah, da bode predstava nudila večjo zabavo. Tokrat svira godba med obmorci. Pričakujejo od slavnega občinstva, da bode z obilnim obiskom priznalo narodno delovanje se poslavljajočega g. Pajnharta.

Stoletnica Gius. Verdija v Gradcu. Dne 10. t. m. so praznovali v Gradcu, v takozvanem »Opernhaus« Verdijevo stoletnico z vprizoritvijo opere »Don Carlos«. Kakor obče znano, je G. Verdi uglasbil nič manje kot 27 velikih oper in se prišteva njegov »Don Carlos« med ona dela, koja se Verdiju niso povsem posrečila. Ker pa operna snov spominja na F. Schillerja dramo, so jo za to priliko izkopali iz davno pozabljenega groba. — Vprizoritev sama na sebi je morala biti naravnost pod vsjo kritiko. Graški listi sami ne skušajo prikriti velike blamaže. Tako piše n. pr. »Tagespost«: Es geschah, dass »Posa bei offener Scene einigemal angeblasen wurde, — es waren Italiener im Hause — und wir wollen mit der Feststellung dieser Tatsache über eine weitere Würdigung hinweggehen!« — Nas Slovence sicer prav malo briga kako se igra in poje v graški operi, vendar pa ne škoduje, ako od slučaja do slučaja pribijemo dejstva, ki kažejo kulturna stremeljenja naših Ultragremanov v pravi luči! Poglejmo naše ljuljanske Nemce! Ko se je zadnjič razpravljalo v občinskem svetu o podpori slovenskemu gledališču, zapustili so ti kulturtragerji — demonstrativno dvoranjo. Na nas Slovence pa gledajo ti olikonosi z nekako ošabno prezirljivostjo — sami pa niso v stanju dostojno vprizoriti niti ene skromne Verdijeve opere. To si je treba zapomniti! Skitalec.

Koroško.

Sadna razstava. V Volšperku so otvorili dne 12. t. m. tretjo sadno razstavo v Lavantinski dolini. Razstava je bogata na raznem lepem sadju in kaže veliko izbiro letošnjega bogatega pridelka.

Zaradi smrti svoje neveste je izvršil v Celovcu samomor komisijiski trgovec Hans Domainko. Našli so mrtvega v kopalnici. Mož je odprl plin in se ustrelil s samokresom.

Predrzen vlom. Prejšnji teden je vlomil neznan tat v stanovanje trgovke z zlatino in srebrnino Frančiške Pichler na Radeckega cesti. Vlom je izvršil med 5. in 6. uro popoldne. Ker je delal v sobi preveč ropota, je Pichlerjeva postala pozorna in šla gledat v sobo. Videala je tatu ravno ko je skočil skozi okno. Tat je odnesel samo eno kukalo.

Goljujije na koroških poštno-hranilnih uradih. V zadnjem času je izvršil neznan goljuj pri raznih poštno-hranilnih uradih razne goljujije na ta način, da je vložil pri kakem uradu nekaj kron v hranilnico, drugi dan pa je pri kakem drugem uradu dvignil denar s knjižico v kateri je pripisal vpisanemu vlož. znesku ničlo. Napravil je na primer iz vložka 8 K 80 K in dvignil 50 K. Preiskava je dognala, da je izvršila vse te goljujije ena in ista oseba. Uvedla se je preiskava, ki je ostala dolgo časa brezuspešna. Včeraj pa se je posrečilo policiji, da je zalotila sleparja v osebi 23letnega brezposelnega čev-

ljarskega pomočnika Franca Hostnika iz Moravč na Kranjskem. Hostnika so aretirali zvečer, ko se je vrnil v svoje stanovanje. Pred magistratom je sunil Hostnik enega stražnika v prsa, tako da je ta odletel po tleh in pobežnil. Toda beg se Hostniku ni posrečil. Vjeli so ga pri kavarni Lerch in ga izročili deželnemu sodišču.

Vlom v obrtno-pospeševalni zavod v Celovcu. V soboto popoldne je vlomil neznan tat v pisarno obrtno-pospeševalnega zavoda v Celovcu v poslopju deželnega muzeja. Tat je vlomil v predalo pisalne mize in ukradel 298 kron. Tat je odnesel samo denar, druge vrednosti pa je pustil v predalu.

Primorsko.

Goriški deželni zbor. Včeraj se je vršila četrta seja goriškega deželnega zbora. Na dnevnem redu je bilo 19 točk, večinoma računski zaključki in proračuni različnih fondov in razne prošnje za podpore, katere so vložile občine in zasebniki. Poslanec Ponton (Italijan) je vložil nujni predlog glede zvišanja obrestne mere pri deželnih hipotekarnih in občinskih kreditnih zavodih. Poslanec Mikuz (Slovenec) je vložil nujni predlog glede ribolova v Idrijci. Nujnost predlogov ni bila sprejeta in predloga sta bila izročena tozadevnim odsekom. Dalje je vložil poslanec Piccinin (Italijan) predlog, da naj se oprostite zadruga za zgradbo malih stanovanj deželnih doklad. Nato so prebrali več interpelacij in stavili več predlogov lokalnega interesa, nakar je bila seja zaključena.

Zahteve častnikov avstrijske trgovske mornarice. Zveza častnikov in kapitanov avstrijske trgovske mornarice je sklicala minuli teden v Trstu zborovanje, na katerem so zavzeli zborovalno odločno stališče, posebno nameščanju tujih, posebno nemških pomorskih častnikov v avstrijski službi. Posebno so tudi kritizirali zastarele postavne določbe, ki datirajo še iz časa Marije Terezije in ki gotovo niso danes več na mestu. Končno je bila sklenjena resolucija v kateri se ponavlja protest, ki ga je izročila Zveza svoječasno trgovskemu ministru in ki zahteva spremembo raznih službenih določil, razne olajšave in ugodnosti glede napredovanja. Resolucija je bila soglasno sprejeta.

K zaprtju igralnice v Opatiji. »Az Est« poroča, da je dobil okrajni glavar v Voloski nalog od namestništva, da naj zapre igralnico, toda na tak način, da to zaprtje ne bo vzbujalo prevelike pozornosti. Okrajni glavar je pozval k sebi vodjo igralnice in mu predlagal, da naj igralnico prostovoljno zapre. Vsled tega je vodstvo zaprlo igralnico pod pretno, da se bo igralnica popolnoma prenovila.

Morilec na parniku. Lloydov parnik »Elektra« je pripeljal včeraj v Trst turškega mornarja Messelune Hasana, ker je dne 18. septembra na parniku Laconia zaklal svojega tovariša kurjača Zigovica iz Dalmacije. Aretacija se je izvršila na odredbo avstrijskega konzula v Patrasu.

Pomorsko okrajno poveljstvo se ustanovi v kratkem v Šibeniku. Cesar je dovolil ustanovitev s sklepom z dne 17. aprila letos.

Poskušen umor iz maščevanja. 63letni kurjač Sildich iz Makarske v Dalmaciji je bil vsled neke nepredvidnosti odpuščen iz službe v ladjedelnici v Tržiču. Prosil je za zopetni vsprejem, toda prošnja so mu zavrnili. Iz maščevanja je napadel na cesti inspektorja Königa in je ustrelil 5krat nanj s samokresom. König se je iz strahu izpodtaknil in je padel, zadela pa ga ni nobena kroglica. Sildich je mislil, da je inšpektorja ubil, zbežal je v sosedno ulico, kjer si je preževal z britvijo vrat.

Ponesrečen parnik. Grški parnik »Argostolion« je naselid med vožnjo iz Trsta v Santi Quaranto blizu Pulja na pečine. Moštvo se je rešilo na dveh splavih na suho. Parnik je težko poškodovan, upajo pa, da ga bodo rešili.

Našemu dijaštvu v temeljit preudarek.

Dunaj, 10. oktobra 1913.

Letos se je osnoval poseben »Osrednji vsedijaški podporniški odbor«, ki si je stavil sveto in potrebno nalogo zboljšati gmotno stanje slovenskega akademika. Z nabiranjem in s prirejanjem veselice i. dr. naj bi se prazne blagajne splošnih podpor. društev na Dunaju, Gradcu in Pragi napolnile, da bi se utešil glad polnoštevilnih naših stradalajočih akademikov. Za to idejo so se razvneli vsi sloji naše domovine, brez razlike

mišljenja, kar je bilo edino pravilno in človekoljubno. V tem času pa je vstala blaga krščanska duša in napisala v mali, po duhovitosti splošno znani klerikalni listič, v »Dolenske Novice«, sledeče krilate besede, ki jih ne sme prezreti naše dijaštvo:

Našim akademikom v preudarek! »Dol. Novice«, št. 18. dne 25. septembra 1913. Ze par mesecev zasledujemo, kako se slov. visokošolsko dijaštvo zbira skupno brez razlike mišljenja okrog zelodca. Da je začelo to akcijo napredno dijaštvo, se nismo čudili, a da je naše dijaštvo slo nasprotnemu na lim, se pa čudimo. Tovariši, katoliški akademiki, ali ste že pozabili na Ciril-Methodovo družbo in slov. narodne dame, ali ste pozabili na Radogoja, na boje okoli slov. podpor. društva v Gradcu itd.? Prijatelji, ste pač preveč idealni! Ali niso liberalci že neštetokrat dokumentirali, da taok dolgo, da oni bijejo na skupen boben le tako dolgo, da jim mi pomagamo nove institucije fundirati (!), potem pa nas pomečejo med staro šaro. Saj je vendar namen tudi pri tej dijaški akciji prozoren. Nasprotniki dobro znajo, kje je radodarnost doma! Zato hočejo najprvo poseči tudi po naših žepih, da si sezidajo fundament. In ko bodo dovolj zbranege fonda imeli, potem bode moral naš dijak na kolnih molodovati, naj mi dajo nekaj milosti. V dokaz pa bodo našemu dijaku letele zabavljice, kot nekaj, češ, da je prenasičen farizej (!), plačan klerikalec, ki ne rabi podpore itd. Mi imamo svoje Leonovo starešinstvo, tega podprimo in oživimo in nikar ne mečimo zopet denarja liberalnim farizejem v žrelo in ne izročimo našega dijaštva tudi gmotno liberalcem na milost in nemilost. Kar je bilo skupnih in objektivnih podpornih društev, koder je pravica zasigurana, te naj ostanejo magari, kakor so bila deležna tudi naših podpor. (Op. pisca: Saj za te ravno gre!), a novih skupnosti nikar ne snujete! Nikdar ne bo tri štiri leta, ko bo stalo naše dijaštvo in goljujani katoliški podpiratelji pred dijaško Albanijo... (Klerikalni Albanezi pod vodstvom podpisanega starešine!) Zatorej, fantje idealni, postot discrimina rerum, verum sapientia!

Vaš starešina.

Iz člančiča odseva pač plitva duša fanatičnega slaboumnika in po ožrnenem slogu bi človek skoraj lahko sodil, da so vsklile te ognjevitte besede iz modrih možganov kakega novopečenega klerikalnega koncipijenta. Toda tendenca, ki je sicer slabo podprta in še slabše podana, je jasna kot beli dan: Proč s podpornimi društvi, ki podpirajo v eni sapi liberalce in klerikalce! Klerikalni magnati naj pošljajo svoje pošteno zaslužene kronice samo takim podpornim društvom, pri katerih je garancija zadržana, da ne pade nobena drobtinica v lačno grlo kakega protiklerikalnega študenta, recimo pošiljamo Leonovemu starešinstvu! In te modre ideje mladege starešine so podpisali dolenski klerikalni Novičarji s celo pestjo in bojkotirani veselic Novomeških visokošolcev, ki se je priredila v te namene. Kako se je godilo drugod, ne vem. Ali se strinja vseslovensko klerikalstvo z ožrnenimi idejami dolenskih Novičarjev? To bi bilo še dobro izvedeti. — Potrebno je vsekako, da si vzame te besede naše dijaštvo v temeljit preudarek! »Post tot discrimina rerum, verum sapientia!!«

Dnevne vesti.

+ Deželnozborske volitve. Deželnozborske volitve se vrše meseca decembra. Volitve v splošni volilni kuriji bodo 1. decembra, v kmetskih občinah 9. decembra, mesta, trgi in trgovska zbornica volijo 16. decembra, veleposelstvo pa 22. decembra.

+ Volilni imeniki za deželnozborske volitve. Vlada je ukazala, da morajo biti volilni imeniki za deželnozborske volitve sestavljeni do sobote 2. novembra. Kakor se vidi, se vladi zelo, zelo mudi.

+ Klerikalci so že na delu. Klerikalci že prirejajo shode za deželnozborske volitve. Slabo vest imajo in mudi se jim, razširiti med ljudstvom krive nazore in napačno mnenje ter ljudstvo nalagati glede deželnega gospodarstva. Kaj pa bi tudi bilo, če bi ljudstvo izvedelo resnico, če bi spoznalo to gospodarstvo, če bi se prepričalo, kako je goljuvano. Zato se klerikalcem tako mudi z vsem, tudi s shodi.

+ Slovenska ljudska šola v Kočevju. Kakor znano, je napredna stranka vložila v kranjskem deželnem zboru nujni predlog za ustanovitev slovenske ljudske šole v Kočevju. Vlogo je podpisalo 72 staršev slovenskih otrok. Sedaj se zaganja proti tej vlogi graška »Tagespost« v

nabiralca teh podpisov ter pravi, da se je izkazalo pri zaslišanju dotičnih staršev, da niso vedeli, kaj so podpisali. To zaslihanje se je moralo vršiti pri okrajnem glavarstvu, kako pa se je vršilo to zaslihanje, »Tagespost« ne pove. Zelo zanimivo in naivno pa je kar piše naprej, da so kočevski Slovenci sami začeli s protiakcijo proti slovenski šoli v Kočevju. Kateri Slovenci so storili to, bi morda lahko povedalo rudniško ravnateljstvo. Da te izjave niso postavili Slovenci, je razvidno iz besedila samega, ki pravi, da kočevski Slovenci nočejo imeti ničesar opraviti z ono izjavo, da so jim obljubljali za otroke prosta učila in obleko, razen tega so mislili, da se bodo otroci učili nemščine. Končno pravi ona famozna izjava, da so kočevski Slovenci proti ustanovitvi slovenske ljudske šole v Kočevju in da bodo pošiljali svoje otroke slej kot prej v nemško šolo. Če bi ne vedeli iz katerega vira prihaja to skrupulacijo in pod kakimi okolnostmi se zbirajo ti podpisi, bi skoraj mislili, da imamo opraviti z narodnimi izdajicami.

+ Hrvati za Slovence. »Agramer Tagblatt« je priobčil dne 10. t. m. pod naslovom »G. Ricordi & Co.« članek, v katerem piše med drugim: »Intendant hrvatskega narodnega gledališča dr. Vladimir pl. Treščec je na vest, da je milanska založniška tvrdka Ricordi & Co. prepovedala predstavo Puccinijeve opere »Madame Butterfly« v slovenskem jeziku v Trstu, poslal šefu te tvrdke brzojavko, v kateri izraža svojo pripravljenost odrediti, da se bo ena izmed italijanskih oper pela v Zagrebu v italijanskem jeziku, ako Ricordi svojo prepoved prekliče in dovoli predstavo imenovane opere v Trstu v slovenskem jeziku. Dr. Treščec je hotel s tem milanskega založnika na takten način opozoriti na to, da ni dopustno umetnost tako zlorabljati, da se le-ta poniža kot malenkostno ostudno sredstvo v narodnostnem boju, ki ga vodijo avstrijski Nemci. Včeraj je dobil dr. Treščec od tvrdke Ricordi & Co. brzojavni odgovor, ki se glasi tako-le: »Prepovedujem vnoviti predstavo opere »Madame Butterfly« v slovenskem jeziku. Ricordi.« G. Ricordi s ptičjimi možgani ni razumel smisla dr. Treščeve brzojavke, kar pravzaprav ni čisto nič presenetljivo, ako se uvažuje njegove duševni nivo, ki se zrcali v prepovedi tržaške predstave... G. Ricordi ni razumel brzojavke dr. Vladimira Treščeca. Ako pa jo je razumel, potem kaže njegov brzojavni odgovor takšno aroganco; takšno predrznost, ki res čisto odgovarja osebnim lastnostim hrabrih »zmagovalcev« pri Adis Abebi in pri Adnovi... Vsiljuje se sedaj vprašanje, kakšno stališče naj zavzamemo mi Hrvati in Srbi napram brezprizmerni aroganci, s katero nastopa g. Ricordi nasproti Slovincem in nam. Slovenci so vendar kri naše krvi, en narod z nami; njihova bol je naša bol, njihova radost naša radost, njihov uspeh naš uspeh. A ta Ricordi iz Milana ni provociral samo Slovence, izzval je s svojo brzojavko tudi intendanta hrvaškega narodnega gledališča. Ali bodo hrvaška in srbska kulturna društva to mirno trpela, ne da bi proti temu protestirala, ne da bi izrazila slovenskim društvom svojih simpatij in svoje solidarnosti, ne da bi reagirali na to nesramno provokacijo Slovencev, Hrvatov in Srbov? Gotovo ne. Slovincem naj bo v tolažbo, da bomo tudi v bodoče ž njimi stopali ramo ob ramo in sledili z občudovanjem zmagovitemu njihovemu prodiranju proti Italijanom. G. Ricordi v Milanu je nas poučil, da se moramo še tesneje združiti in da bi bilo morda dobro, ako bi odslej manj obzirno postopali nasproti svojim narodnim nasprotnikom. G. Ricordi naj pridrži svoje opere za-se. Slovenci v Trstu in Istri bodo zelo kmalu v položaju postreči Italijanom — z drugo godbo. — »Agramer Tagblatt« se je krepko zavzel za nas Slovence in zasluži kakor g. intendanta dr. Treščec naše toplo priznanje in iskreno zahvalo!

+ Klerikalna »Zadružna zveza« se otresa svojih dalmatinskih članic. Zadrski »Narodni List« piše: »Dne 6. oktobra so se v »Palace hotel Excelsior« v Trstu končala pogajanja glede pristopa dalmatinskih članic »Zadružne zveze« v Ljubljani v »Zadružni Savez« v Spljetu. »Zadružni Savez« so zastopali ravnatelj Antičević in člana uprave Marušič in dr. Baturič, »Zadružno zvezo« pa ravnatelj Traven in člana uprave dr. Pegan in Jovan... Posrečil se je popoln sporazum, po katerem »Zadružna zveza« v Ljubljani preneha s svojim delovanjem v celi Dalmaciji z dnem 31. t. m. »Zadružna zveza« razpušča zbog tega svoj pododbor v Spljetu in odpoveduje kredit vsem svojim dalmatinskim članicam, pozivljajoč jih, da pristopijo »Zadruž-

nemu Savezu. — S tem je končana avventura naših klerikalcev v Dalmaciji. Poskus potom zadružne organizacije poklerikaliti Dalmacijo, se je ponesrečil in naši klerikalci so za eno britko izkušnjo bogatejši. Da je morala »Zadružna zveza« tudi dokaj žrtvovati, da se je dosegel aranžma s spljetskim »Savezom«, se razume samo ob sebi. Zadrski »Narodni List« piše v tem oziru: »Glede prevzetja dolgov ni »Savez« prevzel nobenega rizika, ker je ljubljanska »Zadružna zveza« prevzela nase jamstvo za iztirljivost vseh dolgov.« »Zadružna zveza« se je torej iznebila svojih dalmatinskih članic, ni pa se otrešla svojih obveznosti.

+ Škof in Johanca. »Zarja« poroča: Ko je bila Johanca še svetnica in telečja kri še njena kri, je romal na božjo pot v Vodice tudi ljubljanski škof dr. Jeglič, kojega je trpljenje svete Johance tako prevzelo, da si je vzešil od nje dve prešvicani in s sveto telečjo krvjo namočeni srajci ter ju odnesel obenem s kosom zamazane rjuhe kot relikvijo v svojo »prestolico« v Ljubljano. Da je dr. Jeglič doktor svetega pisma, ga deloma opravičuje, ker je za razumevanje te vede prvi pogoj neomejena naivnost in otročja lahkovernost. Tudi nas ne sme motiti, da je naš pobožni romar član magnatske zbornice, ker vemo, odkod se ta korporacija po večini rekrutira. Smiliti se nam morajo ovčice, ki imajo tako zarobljenega pastirja. — Sedaj nekoliko lažje razumemo, zakaj je deželni glavar zabranil v deželni zbornici razgovor o vodiškem škandalu. Škofove »relikvije« pač premočno smrde in le vsled splošne gnilobe kranjske in sploh avstrijske se smrad ne občuti tako, kot bi se v normalnih razmerah.

+ Deželni zbor kranjski. Na nedeljskem shodu v Mestnem domu je govoril za g. Ethinom Kristanom še poslanec g. Ribnikar. Ker bo g. poslanec Ribnikar tekem sedanjih volilnih priprav še mnogokrat razjasnil volilcem postopanje klerikalne večine v bivšem deželnem zboru in ker zaradi preoblegla poročevalskega posla v nedeljo ni bilo mogoče slediti shodu do konca, ki je bil šele ob 12. popoldne, si prihranimo poročanje o izvajanjih poslanca g. Ribnikarja za poznejši čas.

+ Kijev in Vodice. Proti Židu Bejlisu se je vršil v Kijevu senzacionalen proces: obdolžen je bil, da je iz verskega fanatizma zaklal 12letnega krščanskega dečka, da bi porabil njegovo kri za praznovanje židovske velike noči. Obdolžitev, da je Židom po njihovih naukih zapovedano, rabinu za ritualne namene kri krščanskih otrok, je stoletja stara in je dala že povod krvavim preganjanjem Židov. Tudi v novejšem času so jo razširjali in dokazovali ne morda kakšni zakotni sleparji, nego možje, ki so veljali za avtoritete. Tudi marsikak proces se je vršil, v katerem je bil toženec obdolžen ritualnega umora — dokazano pa kaj takega še nikoli ni bilo. Tudi proces v Kijevu je končan — državni pravnik je sploh odstopil. Zdaj vpije vsa Evropa; češ, kako je mogoče, da se dobe na Ruskem ljudje in celo uradni organi, ki morejo misliti, da prakticirajo židje ritualne umore. Gotovo, saj je žalostno, da se kaj takega verjame — a če so v prosvetljeni Avstriji v 20. stoletju mogoči pred očmi cerkvenih in posvetnih oblasti taki škandali, kakor so bili čudeži v vodiškem farovžu, potem pač ni čuda, če se v temni Rusiji dobe ljudje, ki verjamejo, kar katoliški in protestantski teologi uče o ritualnih umorih Židov.

— Jubilejna razstava Sokola v Ljubljani se zaključuje nepreklicno v sredo zvečer ob 7. — Dosedaj je bilo na razstavi 567 posetnikov. Vsem, ki še niso med temi, obisk razstave kar najtopleje priporočamo.

— Jubilejna razstava Sokola v Ljubljani v Narodnem domu (Merkurjeva dvorana) ostane odprta še par dni. Narodno občinstvo, zlasti pa našo mladino opozarjamo, naj si ogleda zanimivo razstavo, ki hrani toliko svedokov našega narodnega probujanja, toliko in toliko prič resnega in smotrenega dela.

— Sokol v Zagrebu je poklonil Sokolu v Ljubljani kot jubilejni častni dar srebrni lipov venec z zlatim trakom in napisom: 1863—1913. Ljubljanskemu Sokolu k 50 godišnjici Hrvatski Sokol v Zagrebu. Venec si občinstvo lahko ogleda na jubilejni razstavi Sokola v Ljubljani, ki je odprta še par dni dopoldne od 10. do 1., popoldne od 2. do pol 8. Vstopnina 40 v. za dijake in dijakinje 20 v. Pri razstavi blagajni se dobe tudi še knjižice »Jubilejna razstava Sokola v Ljubljani« po 20 v. in pa jubilejni znaki po 60 v.

— Umri je včeraj zobozdravnik Avgust Schweiger star 76 let. Pred tremi meseci ga je na poti Rodožnik

zadela kap; od takrat je pol hrom hiral, dokler ga ni rešila — smrt. Rajnik je bil rojen v Ljubljani l. 1837. Po potrebnih predstudiesh je pridobil na kirurški fakulteti v Gradcu diplomirano ranocelnika, postal takoj okrožni zdravnik v Kranjski gori, služil potem kot zdravnik pri ulancih in pri pešpolku št. 29, se udeležil l. 1866. bitke pri Kustoci ter si pridobil vojno kolajno. Ko je pešpolk baron Lavdon št. 29 praznoval 9. marca l. 1909 v Temešvaru spomin na odločilno bitko pri Custozzi in 200letnico obstoja polka je bil kot edinec z vojno kolajno in edini rezervni ranocelnik avstro-ogrske armade — izredno odlikovan. — Ze pred ustanovitvijo Južnega Sokola je bil Schweiger v divjem telov. društvu na Drenikovem iskren, spreten in napredujoč član; baš zato ga je Sokol l. 1872. vabil in je on takoj prišel iz južne Ogrske, ter je celo leto s priznanjem vodil telovadbo društvnikov in srednješolcev ljubljanskih. Pogreb bo v sredo 15. t. m. iz dr. Mundove hiše na Rimski cesti.

— Sladkorne tovarne na Kranjskem. Slavno uredništvo! Vodstvo izvrševalnega odbora za sladkorne tovarne na Kranjskem prejelo je od strani gospoda ing. M. pl. Suklje pismo z dne 11. t. m., v kojem isti odlaga tajniške posle ter prosi, naj se mu dovoli izstop iz izvrševalnega odbora. Tej želji je vodstvo z ozirom na strogo nepolitični značaj podjetja ugodilo. Slavno uredništvo blagovolite vzeti to na znanje. — V Ljubljani, 13. oktobra 1913. — Dr. Janko Kersnik, začasni tajnik.

— Častni večer. Deželna zveza kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani priredi na čast svojim častnim članom v četrtek dne 16. oktobra častni večer v posebni sobi restavracije g. Fr. Kavčiča na Privozu. Na ta večer se vabijo zadržna načelstva, zadržni člani in prijatelji obrtnega stanu. Pri tem večeru sodelujejo tudi znani ljubljanski pevski kvartet in tercet na citre, kitaro in brač.

— Razglednice o sprevodu povodom 50letnice ljubljanskega Sokola. V izložbi Narodne knjižarne vidimo tri razglednice o sprevodu povodom petdesetletnice Ljubljanskega Sokola izpred Prešernovega spomenika. Prva razglednica kaže jezde odseke na čelu sprevoda, druga srbsko fanfaro, staroste in načelnika ter goste in skupino zastav, za katerimi korakajo srbski Sokoli, tretja razglednica pa kaže konec sprevoda. Razglednice, ki so zelo čisto in lepo izdelane se dobe po 20 v. v Narodni knjižarni.

Mestna zastavljalnica ljubljanska naznanja, da v četrtek, dne 16. t. m. radi popravil v uradu ne boče poslovala.

Slovensko planinsko društvo (osrednji odbor) objavlja sledeča navodila za poset planinskih koč izven sezone. Zatvorjene so sedaj vse koče osrednjega društva in društvo sploh ne dovoli vstopa v hotel Zlatorog ob Bohinjskem jezeru in v Aljažev dom v Vratih. V Vratih pa je turistom na razpolago stara Aljaževa koča, ki je tudi popravljena in nudi skromno prenočišče. Druge planinske koče so turistom tudi čez zimo pristopne. Ključ se dobio: Za Aljažev dom v Vratih in za Triglavski dom na Kredarici pri Janezu Klinarju, p. d. Požganec v Mojstrani; za Kadilnikovo kočo pri gostilničarju Štefelinu, p. d. Kopljarju na Planini; za Orožnovo kočo na Črni Prsti v hotelu Markež v Bohinjski Bistrici; za Komniško kočo in za Kočo na Veliki Planini pri Prelesniku, p. d. Korlmu v Stahovici. — Poset planinskih koč pa je izven sezone dovoljen samo v spremstvu hraniteljev ključev ali po njih odposlanih oseb ali društvenih vodnikov, ker mora prevzeti spremljevalec odgovornost za varnost turistov ter red v kočah. Brez spremstva se posej koče ne more dovoliti, ker nas skušnje učijo, kako hitro se pripelijo v zimskem času nepričakovane nesreče in ker turisti tudi v kočah potrebujejo pomoč za oskrbo ležišč in kurjavo. Izjeme glede spremstva more dovoliti za vsak slučaj Osrednji odbor. S provijantom se morajo turisti sami založiti, ker se v kočah čez zimo nobeden provijant več ne pušča. — Koča v Kamniški Bistrici se oskrbuje tudi pozimi, ter je oskrba izročena gospodinji Erjavškovi, ki stanuje 5 minut od koč v takozvani Uršičevi kmetiji. Koča v Kamniški Bistrici je tudi čez zimo založena s provijantom in pijačo.

Prememba posesti. Prejtno posestvo s trgovino in gostilno gosp. Ivana Stergulca v Begunjah je kupil gosp. Anton Kravanja iz Cerknice.

Kinematograf »Ideal«. V torek 14., sredo 15. in četrtek 16. oktobra: Večerni spored. Velikansko! 1. Protea. (Fantastična satirična detektivska komedija v 4 dejanjih. Tatvina

tajnih dokumentov.) Mlle. Andriot je ženski Fregoli in se na skoraj vsakih 100 m filma pokaže v drugi maski ter v drugem kostumu od trikotirane gostlosti preko moške in ženske obleke skoro do preoblečenja v živalska trupla. Gospodična Andriot skače skozi okna, leze po kleteh, pleza po strehah, izginja v dimnikih, skoči v ročni voziček, prevažajo jo v skrinjah, gospodična Andriot jaha, plava, se bori, krotilka živali je, kolezarica je in kot taka celo drzna skakalka, akrobatinja, skače čez nešteta nadstropja, preskoči 6 metrov široko reko itd. Senzacija nad senzacijo. Vsa novo izpremenjenje donša nove stvari. Presenečenje pride tako nankrat, da se človek začudi same zadivljenosti. Pa tudi tehnični aparat, ki podpira to satiro, ni karšibodi. Podirajo se hiše, vdirajo stropi, stoli plešejo po zraku, vrata se vrte, delajo ljudi nevidne in jim pomagajo k begu. Celu ljudje se mešajo po tem kaosu norčavih veselosti s tako poskočnostjo, ki bi vsaki burki delala čast. Vsebinsko pripovedovati je težko, zakaj vsa 4 dejanja od tatvine listin do pobege čez morje so kar natrpna s pisano vsakovrstnostjo. Velik smešni uspeh! 2. Ferdinand ubežnik. (Krasna veseloigra v 2 dejanjih z Moricem Princem v glavni vlogi.) — Popoldanski spored. 1. V Anamu. (Potovalni film.) 2. Jimova opravičba. (Amer. drama.) 3. Sestrična z dežele. (Humoreska.) 4. Žurnal Pathé. (Najnovnejši dogodljaji, šport, moda itd.) 5. Denarna ženitev slikarja. (Komično.) 6. Senzacionalno! Glas krvi. (Senzacionalna ameriška jahalska drama v 2 dejanjih.) 7. Bunyjev dežnik. (Ameriška veseloigra.) — Od 17. do 23. oktobra: 7 dni! Velika senzacija! Poslednji dnevi Pompejev. (Predvajanje traja 2 uri.) Predstave vsak dan ob 3., 5., 7., 9. Ob sobotah in četrkih predstave od 1. popoldne naprej. Zvišane cene radi visokih stroškov.

Nezgodna pri stavbi. V soboto je pri gradbi Pirčeve vile 28letni zidar Fran Inglič iz Skaručne z nekega lesa tako nesrečno padel, da je zadobil na glavi močno rano in je moral iskati zdravniške pomoči.

Izreden piš. Danes ponoči je nastal tak piš, da je kar živžgal in marsikoga zbudil iz spanja. Veter je otrešel po vrtovih precej jesenskega sadja, posebno hruške in je vsled njega temperatura bila jutraj tako hladna, da je imelo skoraj že vse površnike in pelerine.

Izgubili so se od Wolfove ulice do nemškega gledališča trije predmeti: izpustnica, sprječevalo in kontrol. knjižica S. G. javne čitalnice. Pošten najditelj naj jih odda pri gosp. Škulu, Florijanska ulica 20. — Izgubil se je pasji zavratnik s številko 417. Odda naj se v Zalokarjevi ulici št. 11.

Priloga. Vsemu nalogu današnjega lista je priložen prospekt velike zaloge sukna M. Tomec, Mnihovo Hradišče. Ta svetovno znana tvrdka uživa povsod najboljši sloves. S priloženim cirkularjem zahtevajte vzorce sukna, ki bodo zopet sedaj glede izbire in lepote blaga ter solidnosti in nizkih cen vsakogar presenetile.

Tovariši! Tovariši!
V nedeljo, 19. oktobra 1913

se vrši
ob pol 11. uri dopoldne v »Mestnem domu«

shod
c. kr. državnih nastavljenecv

ki naj najostreje protestira proti nezasišlanemu, brezprimernemu zavlačevanju od vseh činiteljev za potrebno priznane rešitve državnih uslužbenecv iz bede in siromaštva. — Ako Vam je na tem, da zakonodajla že vendar končno upošteva Vaše življenske interese, ako hočete, da Vaš glas ne ostane klic upi-jočega v puščavi, tedaj poznate svojo dolžnost. — Vaši zaupniki bodo terjali od Vas malenkostno žrtev.

Brez žrtev ni zmage!
Ne pričakujte žrtev od »drugih«, ako jih Vi sami niste voljni doprinesiti!

Ako pa ostane ta spol brez odmeva, bi bili Vaši voditelji primorani od-klanjati vsako odgovornost.

Odločitev je odslej v Vaših rokah!
Gg. drž. poslanci vseh strank so vlijudno vabljani.

Združene organizacije
c. kr. državnih nastavljenecv.

Narodna obramba.

Družba sv. Cirila in Metoda je prejela od vrle narodne tvrdke Kollmannove kot prispevek od prodanih cilindrov zopet znesek 500 K. — Od

družbenih vžgalle pa je izročil gosp. Perdan veletrežec v Ljubljani lepo vsoto 1500 K. — Naj bodeta navedeni vsoti živ opomin narodno čutečemu občinstvu, da kupuje le to blago, ki prinaša naši družbi tako zdatne prispevke.

Društvena naznanila.

»Sokolu L.« je daroval cenjeni keglaški klub »Torek« v gostilni brata Draščka svoj letni prebitek v znesku 50 K. Prav iskrena in bratska zahvala. Na zdar!

Umetnost.

Na koncertu »Glasbene Matice« v torek, dne 21. oktobra t. l. bo koncertna pevka ga. Pavla Lovšetova pela sledeče pesmi: O. Dev: Kanglica; Prochazka: Poslednja noč; dr. G. Krek: Ali veš? A. Lajovic: Kaj bi je gledal? Strauss: Pomladni glasi; Cornelius. Pojdi z mano! dr. G. Krek: Zaprta so njena okenca; Jos. Pavčič: Padale so cvetne sanje; A. Lajovic: Pesem o tkalcu in E. Adamič: Jezdec. Iz tega se razvidi, kako bogata je njena izbira točk in da so zastopani po večini najmodernejši slovenski skladatelji s skladbami najlepše in najresnejše vrednosti. Pesmi bo na klavirju spremljal naš odlični koncertni pianist Anton Trost.

Razne stvari.

* Čoln se je prevrnil. Iz Lvova poročajo: V Lysku se je hotel devet oseb, ki so se vračali s semnja, prepeljati v čolnu čez vodo. Čoln se je prevrnil in vseh devet oseb je utonilo.

* Železniška nesreča. Iz Petrograda poročajo: Na amurski železnici je padel službeni vlak v vodo. Strojevodja, kurjač in štirje drugi železniški nastavljenoci so bili usmrčeni, več je bilo pa ranjenih.

* Žena deželnozborska kandidatinja. »Čas« poroča, da bo pri p. od njih deželnozborskih volitvah za okraj Mlada Boleslava na Češkem kandidirala zopet ženska in sicer zastopnica čeških ženskih društev pl. Purkině.

* Prevročna parna kopel. Iz Gortitz poročajo: V tukajšnji bolnici je zdravnik neki bolnici predpisal parno kopel. Kopel pa je bila tako vroča, da se je bolnica po vsem telesu poparila ter čez eno uro umrla. Proti strežnici, ki je vse zakrivila, so uvedli kazensko preiskavo.

* Oporoka v politične namene. Iz Debrecina poročajo: Posestnik Gabrijel Szilaghy je prišel pred par dnevi na magistrat ter izjavil, da hoče napraviti svojo oporoko. Določil je, da zapuščta vse svoje premoženje ministrskemu predsedniku grofu Tiszi, grofu Khuenu in narodni delavni stranki.

* Nesreča na morju. Iz Blagoviješčenkega poročajo: Parnik »Amur« ki je last prometnega ministrstva in s katerim se je vozil tudi guverner amurske pokrajine, je zadel ob skalo ter se potopil. Ljudi, ki so bili na parniku, so rešili. — Iz Sebastopola poročajo: Vsled huđega viharja je bilo več ladij poškodovanih. O nekaterih ladijah nimajo nikakoršnih vesti.

* Eksplozija v tunelu Bagdadske železnice. Iz Carigrada poročajo: Vsled nepredvidnosti nekega armenskega delavca z dinamitno patrono je v enem izmed tunelov Bagdadske železnice prišlo do eksplozije. Trije turški delavci, 24 grških in 21 armenskih delavcev je bilo raztrganih in usmrčenih. Tunel, v katerem se je zgodila eksplozija, se nahaja med Antiohijo in Aleppom.

* Tri trgovce s človeškim mesom aretirali. V osebnem vlaku, ki vozi iz Gubna v Halle, so v nedeljo aretirali tri trgovce v človeškim mesom, v katerih spremstvu je bilo več 16letnih deklet. Neki pasadžir je razumel trgovce, ki so med seboj govorili rusko, ter natihoma obvestil orožnike. Dekleta so bila namenjena v Brazilijo. Poslali jih bodo nazaj v njihovo domovino.

* Katastrofalen požar parnika »Volturno« na Atlantskem oceanu. O požaru parnika »Volturno« je danes še malo novih poročil, kajti vrnili se še niso rešilni parniki. Kar se ve do sedaj, so poročali parniki potom brezličnega brzojava. Parnik »Carmania«, ki ima na krovu 110 potnikov parnika »Volturno«, pride jutri v Liverpool. Njemu slede v kratkem ostali parniki. Število žrtev še ni natančno znano. Primerjati bo treba potno listo z rešenimi potniki in mornarji, da se dožene natančno število ponesrečenecv. To pa je sedaj še nemogoče, ker so potniki raztreseni po raznih parnikih. Tudi ni dognano, koliko je bilo med potniki Avstrijcev. »Times« priobčujejo imena rešencev, ki so se vozili v I. razredu, in navaja med temi tudi gospo Karolino Chodolo iz Avstrije. Bilo pa je brzkotne

na parniku tudi več medkrovnih potnikov, delavcev iz Severne Galicije. Njih imena še niso znana. Nesrečo je povzročila eksplozija v prednjem delu parnika. Holandski parniki so namreč še vedno tako neprevidni, da vozijo s parniki, na katerih so pasadžirji, tudi eksplozivne predmete. Usoda parnika je bila zapečatena, ko se je vnel srednji del parnika in ko je prišel ogenj do parnih kotlov. Takrat je nastala trašna eksplozija, parnik se je prekal čez polovico. Veliki kosi železa in drugih predmetov so padali na okoli stoječe parnike in so napravili precej škode. Takrat ni bilo na parniku brzkotne nobenega potnika več, kajti zadnji je zapustil parnik kapitan. Razvaline parnika so playale še 20 ur na vodi, nakar so se potopile. Ko se je parnik potopil, so preiskali rešilni parniki še enkrat v velikem krogu mesto nesreče in so šele nato odpluli. Novejša poročila vedo, da so parniki rešili 360 potnikov in mornarjev. V brzojavkah se zelo napada družba »Urania«, češ, da je bilo zelo slabo poskrbljeno za varstvo potnikov. Bilo je premalo rešilnih čolnov, manjkalo pa je tudi gasilnega orođa. Kapitan in častniki posadke so se obnašali junaško, pač pa so bili popolnoma nedisciplinirani mornarji. Moštvo se ni brigalo za povelja in častniki so morali z revolverji prisiliti mornarje, da so gasili. Kljub povelju kapitanom, da naj spravijo v rešilne čolne najprej ženske in otroke, so napolnili prva dva čolna mornarji sami. Oba čolna pa sta se razbila ob strani ladje. Ko je kapitan to videl, je dal poretati vrvi pri vseh rešilnih čolnih. — Iz Londona poročajo, da so med rešenimi potniki I. razreda 4 Avstrijke, in sicer gospe Frieda Krug in Marija Mrcigod s Češkega in gospe Adela Česka r in Neža Chodola iz Galicije. Newjorski večerni listi prinašajo brzojavko, da so rešili 485 oseb, med temi samo 25 mornarjev, utonilo pa je 162 oseb, in sicer 76 potnikov in 86 mornarjev. — V Havre je prišla brzojavka s parnika »La Touraine«, ki pravi, da se nahaja na parniku 16 Avstrijcev, 12 Rusov, 7 Nemcev, 1 Bolgar, 2 Italijana, 1 Rumun, 2 Holandca in en potnik nezname narodnosti. Ta je namreč še tako slab, da ne more govoriti, listin pa nima nobenih pri sebi. Med rešenimi je 39 izseljenikov, in sicer dve ženski in 10 otrok. Več otrok je brez staršev, ki se nahajajo morda na drugih parnikih, ali pa so utonili. »La Touraine« pride jutri jutraj v Havre. — Zanimiva je kronika zadnjih požarov na parnikih. Leta 1896. je uničila velikanska eksplozija japonski parnik »Keang Ping«, pri čemer je deloma utonilo, deloma zgorelo 500 potnikov. Dne 2. decembra 1908. se je vnel na parniku »Sardinia« ne daleč od otoka Malte skladišče nafte. Pogorelo je več kot 100 oseb, bili so mavrijski romarji. — Leto pozneje je zgorel ne daleč od Manile velik parnik »Wathatha«, poginilo je 300 potnikov. Isto leto je zgorel nemški parnik »Präsident Roka«, pri čemer je poginilo 100 potnikov. Leta 1911. je zgorelo na parniku »Amorski« 60 Koreancev. Največji požar na parniku pa se je pripetil leta 1906., ko je zgorel v Hudsonu veliki newjorski parnik »General Slokam«, pri čemer je pogorelo, deloma utonilo 1200 oseb, večinoma dijakov in dijakinj.

* Očeta umoril, pa oproščen. Pred potniki v Oise v Beauvais na Francoskem sta se v četrtek zagovarjala 20letni delavec Portier in njegova 42letna mati, obtožena, da sta umorila očeta, oziroma moža. Stari Portier je bil nepoboljšljiv pijanec, ki je pretepal svojo ženo ter skušal spolno zlorabiti svoji dve hčeri. Nekega dne je rekla mati svojemu sinu: »Če bi le imela pogum!« — »Kaj bi potem storila?« je vprašal sin. »Tedaj bi umorila tvojega očeta!« je bil odgovor. »Dobro«, je rekel sin, »bom pa jaz to storil!« Z veseljem mu je mati dala 20 frankov, da si je kupil revolver. Ko je imel sin revolver je po hudem prepiru šestkrat streljal na svojega očeta, ki se je smrtnonevarno ranjen zgrudil na tla. Sin je šel nato iz sobe ter rekel materi: »Le pojdi v sobo, zgodilo se je.« Mati pa je zapazila, da se oče še pregiha, vsled česar ga je prosila, naj da očeta še en strel. Z dvema streloma je sin očeta usmrtil. Oba sta zločin odkrito priznala. Potniki so ju oprostili.

* Mož, ki je hotel uničiti London. Kakor poročajo iz Novega Jorka, je tam umrl v starosti 79. let Patrik Ford. Ta mož je bil junak afere, ki se je dogodila pred več leti in ki je svojčas povzročila veliko senzacijo. Patrik Ford, fanatiziran Irčan, je leta 1883. izdajal več irskih časopisov in so ga v Londonu smatrali za največjega sovražnika Angležev. Govoril so o njem, da je vsega zmožen. In vse je bilo prestrašeno, ko se je izvedelo, da je bil Patrik več let poglavar zarotnikov, ki so imeli svoj sedež v Parizu in ki so hoteli London zažgati

in uničiti. Načrt bi bili morali že v kratkem izvesti, ko je policija odkrila zaroto. Patrik je hotel s tolpo svojih pristašev na dano znamenje zažgati London v teku dveh ur na 50 mestih. Ker tega načrta ni mogel izvesti, je Patrik pripravil drugega, še nevarnejšega. Že, ko je bil prvi načrt odkrit, je Patrik popolnoma javno priznal, da more le uničenje Londona osvoboditi Irčane iz angleškega suženjstva. Nekega dne je opazil policijski stražnik v Birminghamu v zadnji hiši ozke predmestne ulice delavnice, v kateri so izdelovali dinamit in strelno bavo kar na debelo. Kriminalna policija je zasledovala zarotnike ter dognala, da so že več transportov teh razstreljiv poslali iz Birminghama v London. Šlo se je zopet za zaroto, katere namen je bil, uničiti London. Patrik Ford je organiziral priprave. Dinamit so hoteli razstreliti v londonskih tržnicah in hotelih. Patrik Ford je utekel policiji s hitrim begom.

* Nekaj vprašanj na železniška ravnanje. V »Neue Freie Presse« beremo zelo času primeren članek ki se bavi z raznimi nedostatkami na železnih. Predlogi bi bilo navajati vsa utemeljevanja raznih predlogov, ki jih stavi potnik po poklicu, zato navajamo v kratkih potezah samo njegova vprašanja, ki dokazujejo, da se dotični potnik ni vozil brez glave, dasiravno je stavil v nekaterih ozirih časih tudi nekoliko visoke zahteve. Dotični vpraša: 1. Ali ni mogoče v vozu s štirimi osmi napraviti dva kloseta, enega za ženske in enega za moške? 2. Ali bi se ne mogla v starih vozovih s štirimi osmi pretvoriti polkupe, ki je pogosto rezerviran za posestnike kart za proste vožnje, v umivalnico? 3. Ali bi se ne dalo združiti vseh rezerviranih kupejev v posebnem vozu, ki bi imel zunaj napis »Rezervirano«, da ne bi bilo treba vedno zamenjati letni po hodniku? 4. Ali bi ne bilo mogoče dovoliti potnikom v večjih postajah vstop v kupeje tako zgodaj, da bi ne bilo treba hiteti na vrat na nos in da je treba naravnost naskočiti vozove? 5. Ali je mogoče pregovoriti uslužbenca, zlasti portirje in nosilce, da se obnašajo proti potnikom vljudno? 6. Ali se ne dajo preizkušene inozemske naprave pri zgradbi vozov, kakor široka okna v železnih okvirih, električna luč, dobro delujoča kurjava, primerne stopnice itd. uvesti tudi pri nas? 7. Ali ni mogoče kakor drugod tudi pri nas zabičati občinstvu, da skrbi za snaznost v vozovih? 8. Ali ni mogoče prisiliti mednarodne družbe za spalne vozove, da ne zlorablja svojega privilegija? 9. Ali ni mogoče dati manj premožnim potnikom za primerno ceno navadne, zdrave hrane v čednih posodah? 10. Ali ni mogoče vpeljati v večjih postajah, kjer ni dobiti nikdar natakarija, restavracijskih avtomatov? 11. Ali se mora prezidava neodgovarjajočih postajališč preložiti na Sveti Nikolaj? 12. Ali je vprašanje električnega obrata v velikih alpskih tunelih padlo v vodo? 13. Ali bi državna železnica priklopila pri gotovih glavnih postajah električne železnice v precej frekventirana mesta? 14. Ali bi mogla uprava državnih železnic prenehati s svojo birokratično upravo in prenehati misliti, da je kaka oblast ter si prisvojila namestu tega trgovske prometne principe ki morajo biti prva skrb za privatno podjetje, ki naj prinaša dobiček. Odgovora na ta vprašanja seveda ne bo in vse bo ostalo pri starem, popolnoma avstrijsko.

* Japonci in ljudsko šolstvo. Kakor poroča neki potovalec, stoji baje Japonska na višku ljudskega šolstva. To je tem bolj znamenito, če izvemo, da Japonska pred letom 1867 sploh ni imela pravih ljudskih šol, marveč samo nekaj privatnih šol. Danes pa ima Japonska 22.000 ljudskih šol, ki so vse podrejene posebnemu ministru in imajo 1893 državno nastavljenih šolskih zdravnikov. Že iz davnih časov so polagali Japonci največjo važnost na telesno vzgojo in zlasti se je gojilo svoj čas sabljanje, ki ima še danes v srednjih šolah in učiteljskih seminarjih svoje mesto kot prosti predmet. Kakor moški, tako so se tudi ženske iz plemiških rodbin urile svoj čas v jahanju, v lovu in sabljanju. Ženske so baje takrat celo poveljevale svojim četam na bojiščih. Posebno pa negujejo Japonke danes ples in sicer gimnastični ples. Igre in šport so priljubljeno razvedrilo mladine. Posebno mesto pa ima v japonskih šolah telovadba, za katero so določene 3 ure na teden. Poduk v tepsada v ta poduk tudi plavanje. V lovadbi se prične že v prvem letu ter službi telesne vzgoje je tudi poduk v ročnih delih za deklice in dečke. Kjer je le mogoče, podučujejo v tej stroki; izdelujejo pa se predmeti iz papirja, ilovice, lesa, bambusa, raznih kovin in drugega materiala, seveda se izdelujejo tudi navadna ženska ročna dela. Interesanten je para-

graf iz šolskega reda za ljudske šole, ki pravi: »Ravnatelj in učitelj ljudske šole smeta otroke kaznovati, če se jima to zdi za vzgojo potrebno, nikdar pa se ne sme uporabiti telesna kazen.« Telesna kazen je tedaj na Japonskem prepovedana. Če zasluži učenci kazni, jih učitelj pokara. V skrajnem slučaju pokliče starše. Splošno se v japonskih šolah, dasiravno so nekateri razredi prenapolnjeni, prav malo kaznuje in to vsled pravilnega spoznanja, da je večja umetnost preprečiti prestopke, kakor jih kaznovati, zlasti ker vsled prepogostih kazni otroci lahko posirove. Navadno pravijo, da pomaga odprava telesne kazni omehkužiti narod. Kdo pa bi očital Japonski mehkužnost? Neposlušni otroci in taki, pri katerih je vzgoja težavna, se seveda kaznujejo. Tozadevna odredba se glasi: »Če je obnašanje kakega otroka tako, da je v kvar vzgoji drugih otrok, sme ravnatelj prepovedati otroku obisk šole.« Ali pa imajo na Japonskem tudi poboljševalnice, ni znano. Na zelo visoki stopinji pa stoji na Japonskem zdravstveno nadzorstvo. Vse okrajne in občinske šole in vse državne šole imajo svoje šolske zdravnike. Samo v občinah, ki imajo manj kakor 5000 prebivalcev, sme vladni zastopnik dovoliti, da ni šolskega zdravnika. Leta 1908 je bilo na 11.868 šolah 6459 šolskih zdravnikov. Noben šolski zdravnik tedaj nima več šol pod seboj, kakor dve, kar je tem večjega pomena, ker te šole večinoma niso prenapolnjene. Pred vsem pa polagajo v japonskih ljudskih šolah veliko važnost na vzgojo na prostem.

Izpred sodišča.

Judovski ritualni umor o Kijevu. Stara mati umrlega dečka je odgovorila na vprašanje državnega pravdnika, če ji je deček res pripovedoval, da mu je neki jud obljubil, da mu bode pokazal pravega očeta, da se teh dečkovih besedi ne spominja več. Stric umorjenega dečka je izpovedal, da je označil Luko Frihotkova za morilca, ker mu je neki policijski agent zagrozil, da drugače ne pride nikdar iz ječe. Med obravnavo v petek je prišlo večkrat do hudih prerekanj med državnim pravdnikom in med zastopniki. Državni pravdnik je trdil, da mu zagovorniki onemogočajo delo, ker ga vedno preklinjajo, zagovorniki pa so očitali državnemu pravdniku, da izprša je priče tako, da njihovi odgovori niso odgovori prič, marveč državnega pravdnika. — Zdravnik Senički je povedal, da mu je Vera Čebernjakova, med tem ko jo je zdravil, veliko pripovedovala o umoru in da ima veliko materiala in da ve za osebo, ki bi veliko dala onemu, ki je našel dečkovo truplo. Ko ji je povedal, da je on našel truplo je postala žena silno nemirna in ni več o tem govorila. — Pri sobotni obravnavi je bilo zaslišanih več prič, ki so bile navzoče pri preiskavi votline, v kateri so našli dečkovo truplo. Poleg trupla so našli koščke raztrganega papirja, pred vhodom pa dečkove šolske zvezke. Od začetka je letel sum tudi na starše in sorodnike umorjenega dečka, češ, da so ga ti umorili. Toda priče, ki stanujejo poleg staršev umorjenega dečka, so izpovedale, da se čuje skoro vsaka beseda iz njihovega stanovanja in da niso čuli prav nobenega hrupa v stanovanju. Vsi so mnenja, da je ta sum neopravičen. — Cela zadeva vzbuja vedno večjo pozornost. Dosedanja potek obravnave je za obtoženega Beilisa izpadel dobro in do sedaj niso navedle priče za njega nič pozitivno obtežilnega. Tudi javno mnenje mu je vedno bolj naklonjeno. Rimsko katoliški nadškof Kessler je izjavil nekemu žurnalistu, da je nesmiselno misliti na ritualni umor. — Uslužbenici kijevske električne cestne železnice so sklenili, da podare eno četrtino dnevnega zaslužka ženi Beilisi. — Rodbina Beilisova je prosila, da bi se v soboto ne vršila obravnavo, ker je velik judovski praznik in bi se Judje, obtožene in priče radi posvetili molitvi. Sodišče je to prošnjo odklonilo. — Povodom tega procesa je podpisalo na poziv ogrskega rabinca Lebovicsa v Budimpešti in solunskega rabinca Meyerja 700 Rabincev častno izjavo, da nima nobena judovska sekta navade, da bi vporabljala pri verskih ceremonijah kri. Nasprotno, Thora in Kabbala vporabo krvi pri verskih ceremonijah naravnost prepovedujeta. — Priče, ki so bile zaslišane v nedeljo, so izključile dejstvo, da bi bil Beilis Juščinskega pri belem dnevu in v prisotnosti dveh njegovih tovarišev ujel in odpeljal. Ena priča tudi potrjuje, da je Vera Čebernjakova učila dečka Zarackija, da naj izpove, da jih je Beilis napadel in Juščinskega ubil. Deček pa ji je odgovoril, da te-

ga ne more izpovedati. Priča Šahovski je izpovedal, da so njegove izpovedi zaradi tega tako zamotane, ker se boji in ker se mu je zagrozilo, da bo umorjen, če ne govori proti Beilisu. Med zaslišanjem sta mu dajala dva detektiva žganje in mu svetovala, da naj priča proti Beilisu. — Včeraj se je razširila vest, da je državno pravdnikstvo umaknilo obtožbo proti Beilisu. To vest pa iz Petrograda uradno zanikajo. Obravnava se še nadaljuje toda vedno bolj se kaže možnost, da je bila cela stvar res morda umetno inscenirana, da se doseže preganjanje Judov, katerih pravi Rusi ne morejo trpeti. Možno je seveda, da se je izvršil umor pod posebnimi okolščinami, toda nič ne govori za ritualni umor, še manj pa se mora dokazati krivda Beilisu. Po splošnem mnenju so ritualni umori popolnoma izključeni in izvirajo iz golega sovraštva in škodoželjnosti ene verske sekte proti drugi. Tudi kristjanom so včasih predbacivali, da more dečke in deklice in žrtvujejo njihovo kri svojemu bogu, toda tudi to je zlobno izmišljeno z namenom, da se zaneti strupeno sovraštvo proti kristjanom. V verskem fanatizmu so pristaši vseh sekt enaki v tem, da se ne strašijo nobenih še tako podlih sredstev, da ubijejo in uničijo svojega nasprotnika.

Telefonska in brzojavna poročila.

Štajerski deželni zbor.

Gradec, 14. oktobra. V štajerskem deželnem zboru so predložili poslanec Hofmann Wellenhof in drugi resolucijo proti temu, da bi vlada še nadalje trpela 7% zvišanje tarifov pri Južni železnici.

Bauernschreck.

Gradec, 14. oktobra. V štajerskem gorovju se je baje posrečilo ustreliti eno izmed divjih zveri, bil je leopard.

Razpuščeno dijaško društvo?

Dunaj, 14. oktobra. »Neue Freie Presse« poroča iz Zagreba, da je hrvaška vlada razpustila »Jugoslovansko dijaško zvezo« in aretirala dva člana predsedstva, med njima nekoga Cabrica. Zveza je imela svoj sedež na Reki in številne podružnice po vseh jugoslovanskih mestih. Oba aretirana dijaka sta iz Sušaka in stanujeta tam. Uvedla se je sodna preiskava. Po naših informacijah tako društvo sploh ne obstoja.

Majorescu na Dunaju.

Dunaj, 14. oktobra. Romunski ministrski predsednik Majorescu je prispel sem ter odklanja vsak političen razgovor. Tudi se ne bo sestal z nobeno politično osebo.

Ogrski Panama.

Budimpešta, 14. oktobra. Dva opozicijska lista sta prinesla včeraj poročila, da je pred kratkim ustanovljena splošna prometna delniška družba v zvezi s Marga-retni otok in hotela tam postaviti hišo z igralnico. Družba je sklenila baje z bivšim ministrskim predsednikom Lukacsem pogodbo, glasom katere se je ta zavezal, da potrdi statute spomladi 1914. Za to je plačala družba takoj poldrug milijon delavni stranki in člani te stranke so dobili kot posredovalci več stotisoč kron. Sedanji ministrski predsednik grof Tisza je vedel za to pogodbo in tudi še ko je Tisza prevzel vlado, je izjavil državni tajnik v predsedstvu Jezzenszky, da bodo statuti ob določenem času potrjeni. Ko se je družba nato pred kratkim obrnila do Tisze, je ta izjavil, da ne more ničesar storiti in sedanji notranji minister Sandor je izjavil odposlanstvu družbe enako. Vplačana zneska poldrug milijona pa družba ni dobila nazaj.

Budimpešta, 14. oktobra. V političnih krogih se zatrjuje, da je v zvezi s koncesijsko afero na Margaretnem otoku kompromitiranih 5 poslancev vladne stranke, ki so dobili ob banke provizije do pol milijona kron. Banka namerava sedaj tožiti poslance in vlado za povračilo.

Bosanski sabor.

Sarajevo, 14. oktobra. Narodovci priobčujejo manifest, v katerem pravijo, da ogroža od dr. Srskića izdelani delavni program za bosanski sabor interese srbskega naroda. Manifest očita srbskim poslancem, ki so odložili svoje mandate, da se niso preji sporazumeli z ostalimi srbskimi poslanci, končno izjavlja manifest, da bodo Srbi preprečili vsako delovanje srbskega sabora tako dolgo, da se ne izvrše nove volitve.

Škof Stadler gre.

Sarajevo, 14. oktobra. V krogih, ki so z vlado v zvezi, se zatrjuje, da bo nadškof Stadler v kratkem odsto-

pil in da se je tozadevno že dosegel sporazum med kurijo in dunajsko vlado. Iz škofije te vesti dementirajo.

Pred volitvami v italijanski parlament.

Rim, 14. oktobra. V nedeljo se je vršilo mnogo volilnih shodov, interesantna je kandidatura admirala Bettola, ki je izjavil, da je prihodnost Italije v mornarici, ki jo mora pomnožiti, zlasti ker je Avstro-Ogrska Italijo že prekosila. Trgovinski minister Nitti je izjavil, da je glavna naloga države pogodbenje Alp in Apeninov ter razvoj narodnih zavarovalnih bank.

Slavnosti v Lipskem.

Lipsko, 14. oktobra. Socijalno-demokratski obhodi in druge prireditve povodom stoletnice bitke pri Lipskem so bili prepovedani.

Demonstracije v Londonu.

London, 14. oktobra. Včeraj so se vršile po celem mestu hrupne demonstracije, ki so bile naperjene proti Lloydu Georgiju zaradi njegovih dveh govorov v Bedfordu. V več delih mesta je prišlo do ostrih spopadov med demonstranti in med policijo. Na več trgih so javno sezigali Georgijevo sliko. Demonstranti so napadli tudi sufragetke, ki so imele zborovanje in so ranili več žensk. Govornica je pobegnila na neko pokopališče, kjer jo je rešila policija pred demonstranti. Več oseb je bilo aretiranih, več demonstrantov so morali prepeljati v bolnišnico.

Demonstracija sufragetk proti kralju.

London, 14. oktobra. Ko sta se peljala včeraj kralj in kraljica v gledališče Colosseum, se je zbrala na poti velika množica sufragetk, ki so se na vsak način hotele približati kraljevemu vozu, da bi mu vrgle v voz različne spise. Policija je sufragetke napadla in jih razgnala. Več sufragetk je bilo pri tem lahko ranjenih.

Angleški državni kancler o deželnem vprašanju.

London, 14. oktobra. Včeraj je imel drž. kancler Lloyd George v Bedfordu drugi govor, v katerem se je pečal z deželnim vprašanjem. Poudarjal je, da zahtevajo nasprotniki vlade sporazum. Tudi on bi bil za sporazum, toda biti bi moral res pravi sporazum, kajti vlada ne sklene nobenega kompromisa. Dalje je izjavil George sledeče: Pred kratkem je zvedela kabinetna komisija o nemirnem gibanju med delavstvom. Članom komisije se je zdelo čudno, da so se plače v več obrtnih panogah znižale, kar je v zvezi z nepovoljno in silno slabo plačo, katero imajo kmetski delavci. Glede predloga, da bi se veleposestvo pokupilo, je omenil Lloyd George, da bi taka akcija potrebovala 500 let, predno bi dosegla svoj namen. Ker je vlada spravila to zadevo v tir, ne bo preje odnehala, dokler ne bo oprostila dežele.

Dogodki na Balkanu.

Pred četrto balkansko vojno.

Pariz, 14. oktobra. »Matin« poroča, da je konflikt med Grško in Turčijo dosegel nevarno višino. Pričakovati je kritičnega preobrata. Turčija je trdno odločena na vojno.

Carigrad, 14. oktobra. Turška vlada je dala zapreti Dardanele. Parniki smejo pluti skozi morsko ožino samo po eno uro dopoldne in popoldne.

London, 14. oktobra. »Times« poročajo, da Turčija mrzlično nadaljuje svoje priprave za vojno.

Srbske meje.

Belgrad, 14. oktobra. V podučnih krogih trde, da bodo srbski zastopniki že v kratkem izročili evropskim kabinetom konkretne predloge glede neobhodno potrebnih korektur srbsko-albanskih mej.

Belgrad, 14. oktobra. Na predlog vojnega ministra, naj se ustanovi vojaška granica po vzorcu nekdanje hrvaške vojaške granice proti Albaniji in proti Bolgarski, se ustanove posebni mejni polki.

Bitolj, 14. oktobra. Srbska vlada je proglasila nad Bitoljem obsedno stanje. Več Bolgarov in Albancev je bilo aretiranih. Neki Avstrijec, zastopnik neke bolgarske zavarovalne družbe, je bil izgnan.

Belgrad, 14. oktobra. »Samouprava« poroča, da bodo obdržali Srbi strateško važne točke tako dolgo, da reši mednarodna komisija vprašanje srbsko-albanskih meja in da bodo razmere v Albaniji urejene.

Dunaj, 14. oktobra. Iz Skadra poročajo, da se Črnogorske čete do sedaj zman trudijo, zopet iztrgati Malisorom Dečice.

Skader, 14. oktobra. Črnogorci so Mallisore pri Gusinju strahovito porazili.

Cetinje, 14. oktobra. Boji črnogorskih čet proti Albancem trajajo na celj črti naprej. Črnogorci niso mogli preprečiti albanske ofenzive.

Dunaj, 14. oktobra. »Südslavische Rundschau« poroča iz Petrograda, da je srbski poslanik Popović prekinil svoj dopust in se vrnil v Petrograd, srbski poslanik v Parizu Vesnić pa je svoj dopust odložil. Oboje je v neposredni zvezi z akcijo, ki jo namerava pričeti Srbija glede srbsko-albanskih mej. Srbija bo vele kabinetom v kratkem predložila svoje želje glede rektifikacije te meje.

Izjava generala Savova.

Berolin, 14. oktobra. Iz Carigrada poročajo, da je bolgarski general Savov izjavil v nekem intervjuu, da Bolgari Grkov niso mogli premagati, ker so jih podcenjevali. Kakim 60.000 Grkom je postavil nasproti samo 35.000 Bolgarov, ker je imel podoben načrt kakor Turki, ki so postavili proti Bolgarski največjo moč, proti ostalim pa manjše oddelke. Politika pa mi je skazila račune, zato sem demisioniral.

Bolgarsko sobranje.

Sofija, 14. oktobra. Uradni list priobčuje ukaz, s katerim se bolgarsko sobranje razpušča in razpisujejo nove volitve za 6. december. Ker sobranje ni delovalo, je ministrski svet odobril proračunski provizorij za zadnje tri mesece tekočega leta.

Bolgarsko-turška mirovna pogodba.

Carigrad, 14. oktobra. Veliki vezir in bolgarski delegat Tošev sta si izmenjala včeraj rektifikacije mirovne pogodbe.

Trakija.

Sofija, 14. oktobra. Bolgarska bo začela z okupacijo v četrtek z veliko armado. Okupacijo bo izvršilo 18 pešpolkov s potrebno artilerijo in kavalerijo.

Sofija, 14. oktobra. Okupacijska armada za Trakijo bo štela 30.000 mož.

Pri Albancih.

Atene, 14. oktobra. V spornih mejnih pokrajinah se vadijo mladi ljudje v vojaški službi. Do sedaj se je zbralo 25.000 prostovoljcev. V Korici so se organizirale amaconke v četi 200 žen.

London, 14. oktobra. Iz Bukarešte poročajo, da se je princ Viljem Wied pogajal v Sinaji s kraljem Karlom zaradi albanskega prestola in da je pripravljen zasesti albanski prestol.

Mladoturški kongres.

Carigrad, 14. oktobra. Včeraj popoldne je imel mladoturški kongres zaključno sejo. Za voditelja stranke za enotnost in napredek je bil soglasno izvoljen veliki vezir, za člana generalnega sveta pa med drugimi Džavid beg, Ahmed Riza, Drahid, Babanzade, Haladzian in Aohajev.

Enver beg.

Carigrad, 14. oktobra. Enver beg je bil včeraj operiran. Obrnilo se mu je na bolje.

Gospodarstvo.

— Izdaja davka prostih 4 $\frac{1}{2}$ % ogrskih državnih zakladnih zadolžnic. Kralj. ogrska vlada izdaja 4 $\frac{1}{2}$ % davka proste državne zakladne zadolžnice v nominalnem iznosu 150 milijonov mark, katerih javna subskripcija se vrši dne 16. oktobra. Titri so razdeljeni v komade po 500, 1000, 5000 in 10.000 mark ter dne 1. aprila 1916 al pari plačljivi; ministrstvo si je pa pridržalo pravico po trimesečni odpovedi plačati te državne zakladnice že 1. oktobra 1915 ali 1. januarja 1916. Obrestni kuponi so plačljivi brez vsakega odbitka dne 1. aprila in 1. oktobra vsakega leta, pričenshi 1. aprila 1914. Odajni kurz znaša 95-60%, tako da si kupec tega posojila zasigura z ozirom na kurzni dobiček pri prvovrstni varnosti za dobo nekaj let 6 $\frac{1}{2}$ % obrestovanje. Kot zglaševalnica za Ljubljano in alpske dežele fungira »Podružnica c. kr. priv. avstrijskega kreditnega zavoda za trgovino in obrt v Ljubljani« (Prešernova ulica 50), katera sprejema priglasbe in daje vsa zahtevana pojasnila.

Prečitane časopise v šentjakobskem okraju

sprejema vsako sredo zvečer od 7. do 8. ter vsako nedeljo dopoldne od 11. do 12. »Gospodarsko napredno društvo za šentjakobski okraj« v društveni sobi, Vožarski pot 4, da jih potem odda ljudem, ki drugače ne pridejo do branja, pa radi bero.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 9. oktobra: Jospina de Ancona, žena trgovskega potnika 26 let.
 Dne 12. oktobra: Bojan Koren, sin c. kr. pol. stražnika, 6 mesecev.
 Dne 13. oktobra: Elizabeta Zabuvec, vdova rač. nadsvetnika, 82 let.
 Dne 14. oktobra: Marija Žust, zasebnica, 91 let.
 V deželni bolnici:
 Dne 7. oktobra: Marija Rome, žena delavca, 64 let.
 Dne 12. oktobra: Anton Krapež, snažilec, 58 let. — Marjeta Klembas, žena tovar. delavca 51 let.

Današnji list obsega 8 strani.

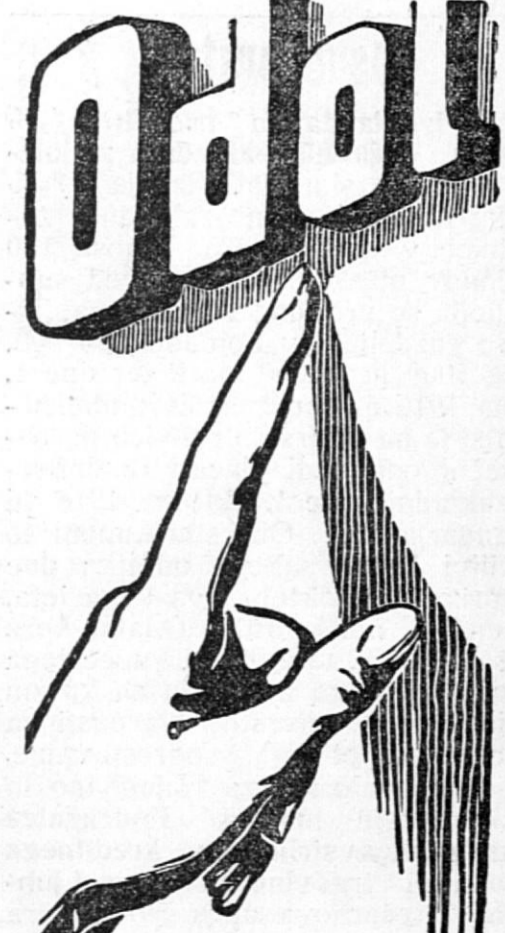
Izdajatelj in odgovorni urednik:
 Valentin Kopitar.
 Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Na razvitek zdravih kosti je pri dojenčih treba posebno paziti, ker se sicer rada pojavi rachitis, ki se je matere tako boje. Da se izognemo tej nevarnosti, je treba posebno važnost polagati na pravilno prehrano, ki odgovarja vsem zahtevam otroškega organizma, dajati je treba kakor živilo, kakor n. pr. »Kufek«, ako otroka ni moči dojeti. Kufek obsega pravilno množino rudninskih in beljakovinskih snovi, potrebnih za tvoritev kosti in mišic.

Mavrodaphne. Malvazijec
 Specialitete
 „ACHAIA“, d. d. za prod. vina.
 PATRAS, (Grško)
 kot zdravilna in namizna vina nedosežna.
 Grška vina (mila, sladka, pitna) vsi poznavalci posebno cenijo.
 Glavna zaloga 4298
 Sigm. Winter, Dunaj, III/1.

Serravallo^{vo}
železnato Kina-vino
 Higijenična razstava na Dunaju 1906: Državno odlikovanje in častni diplom k zlati kolajni.
 Povzroča voljo do jedi, okreпча živce, poboľjša kri in je **rekonvalescentom in malokrvnim** zelo priporočeno od zdravniških avtoritet.
izborni okus.
 Večkrat odlikovano.
Nad 8000 zdravniških spričeval.
J. SERRAVALLO, t. in kr. dvorni dobavitelj TRST-Barkovlje. 87

Odol

Po soglasnih izjavah odličnih raziskovalcev odgovarja Odol tačasno zahtevam higijene najpopolneje in ga torej označujejo za najboljše vseh sedaj znanih ustnih vod.

Zitne cene v Budimpešti.
 Dne 14. oktobra 1913.
 Termin.
 Pšenica za oktober 1913. . . za 50 kg 11-12
 Pšenica za april 1914. . . za 50 kg 10-20
 Rž za oktober 1913 . . . za 50 kg 8-6
 Rž za april 1914 . . . za 50 kg 7-96
 Oves za oktober 1913 . . . za 50 kg 7-41
 Oves za april 1914. . . za 50 kg 7-13
 Koruza za maj 1914 . . . za 50 kg 6-25

Borzna poročila.

Ljubljanska „Kreditna banka v Ljubljani“.
 Uradni kurzi dunajske borze 14. oktobra 1913.

Malozbojni papirji.	Denar	Blagovna
4% majeva renta	80-75	80-95
4-2% srebrna renta	85-15	84-35
4% avstr. krona renta	81-35	81-55
4% ogr.	80-60	80-80
4% kranjsko deželno posojilo	—	94-50
4% k. o. češke dež. banke	84—	85—
Srečke.		
Srečke iz l. 1860 1/2	435—	445—
„ 1864	694—	706—
„ tiske	287—	297—
„ zemeljske I. izdaje	277-50	287-50
„ II.	247-50	257-50
„ ogrske hipotečne	233-50	243-50
„ dun. komunalne	478—	488—
„ avstr. kreditne	472—	482—
„ ljubljanske	64—	68—
„ avstr. rdeč. križa	51-50	55-50
„ ogr.	31—	35—
„ bazilika	27—	31—
„ turške	228-50	231-50
Delnice.		
Ljubljanske kreditne banke	412—	414—
Avstr. kreditnega zavoda	623-10	624-10
Dunajske bančne družbe	514—	515—
Južne železnice	119-75	120-75
Državne železnice	693-25	694-25
Alpine-Montan	855-25	856-25
Ceške sladkorne družbe	344—	348—
Zivnostenske banke	264-75	265-75
Valute.		
Ceklni	11-44	11-49
Marki	117-90	118-20
Franki	95-45	95-60
Lire	94-40	94-60
Rublj.	254-25	255-25

Meteorološko poročilo.
 Višina nad morjem 300-2 Srednji zračni tlak 736 mm

oktober	čas opazovanja	stanje barometra v mm	temperatura v C	Vetrovi	Nebo
13.	2. pop.	741-7	11-7	sl. zah.	oblačno
	9. zv.	744-3	7-4	sr. jvzh.	jasno
14.	7. zj.	747-2	5-0	p. m. svzh.	del. jasno

Srednja včerašnja temperatura 8-9°, norm. 10-9°. Padavina v 24 urah 1-6 mm. Včeraj popoldne dež.

+

Tužnim srcem javljam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da mi je danes, dne 12. oktobra ob 6. uri zjutraj preminil po kratki ali težki muki, 3 1/2 leta star, moj edini ljubljani in nepozabni sinček

Milutin

Cecilija Šijanec,
učiteljeva vdova kot mati in v imenu ostalih sorodnikov.

Dobrunj, 12. oktobra 1913.

+ Dame! +

Ob izpadu menstruacije naročite takoj zaupno, tudi po daljšem času, naše brez bolečin zanesljivo učinkujoče **neškodljive** kapljice. Št. 1. mark 4-50, za močnejše narave mark 6-50. Pošlje se diskretno in poštne prosto z ogrsko-nemškimi popisom. Stroga diskretnost. **Vse drugo navadno ponaredba brez vrednosti.** — Greenhof Laboratorium 57, L. Schwitzer, Berlin W. 50, Marburgerstrasse 2. 3666

Pojasnilo!

Pomembni profesorji in zdravniki priporočajo in rabijo tudi zase našo patentirano higijenično iznajdbo. Zakonski dobe natančno brošuro 20. Verlag für hygienische Literatur Dunaj I., Wollzeile 12. Kot tiskovina zastoj. Kot zaprto pismo proti 20 vin. v znakah.

Namesto vsakega drugega naznanila.

+

Dr. Avgust Schweiger naznanja v lastnem in v imenu svoje matere, sestri, snuhe in vnukinj prebridko vest, da je njih iskreno ljubljani, nepozabni oče, soprog, tast in stari oče, gospod

Avgust Schweiger
zobni zdravnik, c. in kr. nižji zdravnik v res., imetnik vojne svetinje itd. itd.

dne 13. oktobra ob 2. popoldne po dolgem, težkem trpljenju in prejemu sv. zakramentov za umirajoče v 77. letu življenja blaženo zaspal v Gospodu.
 Pogreb bo v sredo, 15. oktobra ob 3. pop. iz hiše žalosti Rimska cesta št. 12, na pokopališče k Sv. Križu.
 Sv. zadušne maše se bodo služile v cerkvi Marijinega oznanenja.

V Ljubljani, dne 14. oktobra 1913. 3679

Zahvala.

Za vse blage dokaze srčnega sočutja povodom boleznin smrti naše nepozabne iskrenoljubljene soproge, ozir. mamice, tete in svakinje, gospe

Marije Jarc

kakor tudi za mnogobrojno časteče spremstvo blage pokojnice izrekam vsem cenjenim sorodnikom, prijateljem in znancem od blizo in daleč našo presrečno zahvalo, posebno pa še darovateljem krasnega cvetja in vencev.

Žalujoči ostali.

v elegantni obliki priporoča

Vizitnice

Narodna tiskarna.

3680

Rudolf Ahčan

.: Mici Ahčan roj. Garbajs .:

— poročena. —

Zagorje ob Savi Ljubljana.

(Brez vsakega posebnega obvestila.)

Anton Bajec

umetni in trgovski vrtnar
 naznanja sl. p. n. občinstvu, da se nahaja njegov

cvetlični salon
 Pod Trančo. 48

Velika zaloga suhih vencev.
 izdelovanje šopkov, vencev, trakov itd
 Okusno delo in zmerne cene
 Zunanja naročila točno.
 Vrtmarija na Tržaški cesti št. 34.

Št. 20019. 3648

Razpis.

Pri zgradbi vodovoda za občino Moste pri Ljubljani

na 1916 K proračunjen jarek in druga stavbna dela se bodo oddala potom javne ponudbene obravnave.
 Pismene ponudbe z napovedjo enotnih cen in skupnega zneska naj se predložijo do

do 23. oktobra t. l. ob 11. uri dopoldne podpisane dež. odboru.

Ponudbe, katere morajo biti kolkovane s kolkom za eno krono, doposlati je zapečatenih z napisom: **„Ponudba za prevzete jarka pri vodovodu v Mostah“.**
 Ponudbi mora biti dodana izrecna izjava, da pripozna ponudnik stavbne pogoje po vsej vsebini in da se jim brezpogojno ukloni.
 Razven tega je dodati kot vadij še 5% stavbnih stroškov v gotovini ali pa v pupilarnovarnih vrednostnih papirjih po kurzni ceni.
 Deželni odbor si izrecno pridrži pravico, izbrati ponudnika ne glede na višino ponudbene cene, oziroma, če se mu vidi potrebno, razpisati novo ponudbeno razpravo.
 Proračun in stavbni pogoji so na ogled v deželnem stavbnem uradu ob navadnih uradnih urah, kjer se tudi pruti plačilu 1 K lahko dobe.

Deželni odbor kranjski.

Za jesensko in zimsko sezono
 priporoča tvrdka

Gričar & Mejač
 Ljubljana, Prešernova ulica št. 9
 svojo bogato zalogo

izgotovljenih oblek
 za gospode in dečke
 ter mične novosti

v konfekciji za dame in deklice.
 Ceniki zastoj in franko.

Samo ga ome kadilce, ki z avtorom na novo id ar s radi v dajo na da i kaj vinarjev več

Modiano
 klub
 specialitet

najdražje
 najboljšje!

Po zdravniškem navedenju rusko niti st. mize niti napačno, škani a v obliki je z avtorom, ki s se na vseh straneh.

SANATORIUM „EMONA“

v Ljubljani, Komenskega ulica 4.
Privatno zdravilišče za notranje in kirurške bolezni. Porodnišnica. Medicinalne kopeli.
Lastnik in šef-zdravnik: Dr. Fr. Derganc, primar. I. kl. odd. drž. boln.

Meblovana soba

se odda tako 3673
na Sv. Petra cesti št. 66. v I. nadstr.

Odda se stanovanje

obstoječe iz treh, štirih, eventualno s petih sob, kuhinje in pritlikin za 1. november. Poizve se Mestni trg 13/L.

Potnik in skladiščnik

steklene in porcelanske stroke, slov. zmožen, se iščeta. — Ponudbe v nemškem jeziku na 3674

Adler & Fortunato, Trst.

Steno-daktilograf

(tudi debatni stenograf) slovensko-hrvatsko-italijansko-nemški z večletno prakso išče mesta. — Ponudbe pod „Tržnost“ Trst, poste restante. 3667

Mlad trgovski sotrudnik

Išče službe v trgovino z meš. blagom, najraje kje na deželi. — Naslov pove upr. »Sl. Nar.« pod „100 Mlad trg. sotrudnik“. 3670

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica.

Zlasti je ugodno zavarovanje na doživlje in smrt z manjšajočimi se 12 vplačili.

V Gorici se prodaja 3603

brivski

inlasuljarski interna oifonalni salon in delavnica lasuljarske stroke
Srečna in centralna lega, izvrstno gredoč.
Naslov: „Salon“ poštno lezete, Gorica.

Šivilje

se sprejmejo pri 3657
T. Pogačnik, Šelenburgova ulica 6.

Proda se 15 prav 3663

dobrih konj

Več pove 3663
g. Lieber, Vlaška ulica 46. Zagreb.

Izurjenega

stenografa in strojepisca

ki je verziran v poslih odv. pisarne želi sprejeti v službo odvetnik na Štaj.

Ponudbe pod šifro: 3675
„Odvetnik“ na upr. »Slov. Narod.«

„SLAVIJA“

„. . . vzajemno zavarovalna banka v Pragi. . .“

Rezervni fond K 58,461.432-56 — Izplačane odškodnine in kapitalije K 123,257.695-77

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vseskozi slovansko-narodno upravo.

Vsa pojasnila daje: cigar pisarne so v lasnice bančnej hiši

Generalno zastopstvo v Ljubljani v Gosposki ulici šte. 12.

Zavaruje poslopja in premičnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje tako in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Pozor! Sprejema tudi zavarovanja proti vlomski tatvini pod zelo ugodnimi pogoji. — Zahtevajte prospekt!

Iščem stanovanje

s 1. novembrom, obstoječe iz 2 sob, kuhinje in pritlikin za 3 osebe. Ponudbe pod „Čisto stanovanje 50“ Ljubljana, glavna pošta restante. 3662

Mizarski mojster na Bledu, star 29 let,

išče nevesto

približno enake starosti, ki ima najmanj K 12.000—katere se na posestvu na prvo mesto zavarujejo. Posestvo je vredno K 20.000—. Resne ponudbe event. s fotografijo sprejema iz prijaznosti D. Repe na Bledu. — Tajnost zadržana. 3660

Učilnica za krojno risanje

za prirojavanje in izdelovanje ženskih in otroških oblek, Reza Hubmayer

Ljubljana, Mestni trg šte. 24, II. nadstropje.

Pouk se vrši v tečajih ali pa posamezno. Prodaja vsakovrstnih krojnih vzorcev za angleški in francoski način.

Naročila sprejema od 12—1/21 opoldne in od 6—7 ure zvečer. 3332

Večja pivovarna išče**zastopnika**

ki bo obenem tudi zastopnik zalog in je bil že delj časa kot tak uslužben pri večji pivovarni ter je pri gostilničarjih na Kranjskem dobro vpeljan. Plača in pogoji po dogovoru. Znanje slovenskega jezika in knjigovodstva so glavni pogoji. — Ponudbe do 30. t. m. sprejema administracija »Slovenskega Naroda« pod „Zastopnik“. 3677

Razglednice

umetniške, in pokrajinske

se dobe vedno v veliki izbiri v

„Narodni knjigarni“ Prešernova ulica 7.

Prodasta se v Ronkih pri Tržiču

(Montalcono) in Gorici 3671

dve hiši

s hlevom, velikim skladiščem in prostorom primernim za tovarno v obsegu 3000 m² skoro v sredi vasi, primernim za skladišče, trgovino ali sploh za industrijo. Posestvo je oddaljeno 5 minut od južne železnice na eni in toliko na drugi strani od drž. železnice. Od Tržica, kjer je središče industrije je oddaljeno dva km. Cena po dogovoru.

Posestvo v izmeri 25.000 m² pri pravno za veliko industrijo tudi sredi vasi z velikim prostorom na trgu, kjer je hiša in hlev. Pripravno za industrijo. Cena 130.000 K za obe posestvi. Proda se tudi vsako posebej. Pojasnila daje naravnost gosp. G. Olivetti, farmacist v Ronkih pri Tržiču Primorsko.

Za krajevne zastopnike

se sprejmo vsi, ki imajo kako odprto trgovino in se hočejo pečati s prodajanjem v Avstriji dovoljenih srečk na mesečne obroke. Vsakdanji zaslužek ob majhni pridnosti do 30 K. — Ponudbe pod 3644

„O. R. 12“ Brno, Moravsko, poste restante.

Brinjevo olje

letošnje, kupujem v vseh množinah po najboljših cenah. 3564

S. Potnik, destilerija rastl. in sadnih cvetov, Ljubljana, Slomškova ulica 27.

Mlekarska zadruga v Kočah pri Prestranku sprejme s 1. prosincem 1914. v službo

mlekarja

Vešč mora biti tudi v vodstvu mlekarskih knjig. — Ponudbe na zgornjo mlekarno. 3651

Koncipijent

z dveipolletno prakso, 3596
išče mesta v odvetniški pisarni. Nastopi 1. nov. 1913. Ponudbe pod šifro „Akademik/3596“ na upr. »Sl. Nar.«

Hišnika ali pa hišnico

za Mirke pri Vrhniki sprejme dr. Josip Furlan, odvetnik v Ljubljani. 3656

Zavod za pohištvo

1533
Fran Doberlet v Ljubljani, Franciškanska ulica 8
priporoča pohištvo vsake vrste solidne izvršitve in po nizki ceni.

Od dobrega najboljši! je še vedno izvorni

Singerjev šivalni stroj

Dobi se samo v naših prodajalnah s takim izveskom
in s to varstveno znamko
Ljubljana, Sv. Petra c. 4, Novomesto, hiša lekarja Bergman, Kranj, Glavni trg 119 in Kočevje, Glavni trg 79 ali pa po naših potnikih.

V 8 dneh okoli sveta.

Lastna poročila za tisk PALMA od dr. Miroslav KAVČUKA.

IV. dan: Brzovjaka iz Sidneya:

V ljudožrski zemlji divji Se obrača stvar na bolje: S PALMA črnc te podkuje, Predno tujca te zakolje.

Vsaki dan

otrdi to prepričanje: nežno vonjavo, istotako fini okus, — polno zlatorujavo barvo da naši kavi edino le dobroznani, izkušeni zagrebški

„kavin primatek pravi :Franck!“ s tovarniško znamko „kavin mlinček“.

Šolske potrebščine

vseh vrst se dobe po najnižjih cenah v

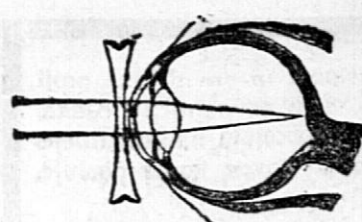
„Narodni knjigarni“ Prešernova ulica št. 7.

Penkala
zlato
večno pero
dragotina!

Varnostni sistem, natančno ročno delo, 14-karatno zlato pero z iridijevo ostjo, najboljši trdi gum. Gene: K 14—16—, 18— in več. Penkala polnilni svinčnik K 1-20, luksuzna oprema K 1-80 in K 2-40. Dobiya se povsod.

ERM

Optik in specialist.

LJUBLJANA,

Aparati, poljska kukala, daljnogledi.

Pogrešno navadno steklo za očala. 2688

K. JURMAN

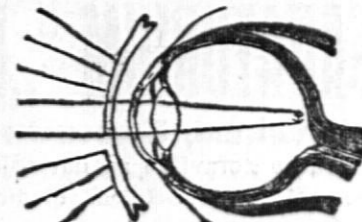
Optični zavod z električnim obratom.

Optik in specialist.

Selenburgova ulica št. 4.

Za prvovrstno optiko se jamči. Popravila se izvršujejo v lastni delavnici.

Pravilna lega plošč, brušenih po sistemu Perpha.

„BALKAN“

trgovska, spedijska in komisijska delniška družba.

Podružnica: Ljubljana, Dunajska cesta št. 33.

Centrala: TRST.

Telefon št. 100.

Mednarodna spedicija, spedicije in zacarinanje vsake vrste, prevažanje blaga, skladišča, kleti. Prosta skladišča za redni užitni podvržena blaga. Najmoderneje opremljeno podjetje za selitve in prevažanje povišča v mestu in na vse strani s patentiranimi poviščenimi vozmi. — Shranjenje povišča in blaga v suhih posebnih skladiščih. Omojanje itd. — Spedijski urad, generalni zastop in prodaja vozni listov:

„DALMATIE“ delniške parobrodne družbe v Trstu.

Brzovozne proge Trst-Benetke in obratno, ter Trst-Ancona parobrodne družbe D. Tripovich & Co., Trst Avstrijskega Lloydja. Cunard-Line za I. in II. razred. Naročila sprejema tudi blagovni oddelek Jadranske banke.

Zmerne cene.

3237

Točna postrežba.

Sprejme se takoj 3637

vajenec

star 14 do 15 let, od boljših staršev pri **Osvald Dobeiču**, trgovina z mešanim blagom v Kranju.

Stenografa

ozlroma stenografino, ki zna slovensko in nemško stenografijo ter strojepisje, sprejme takoj ali pozneje pisarna dr. F. Müller, odvetnik v Celovcu. Ponudbe s sliko. 3661

:: Moderci v vseh modernih oblikah ::
 moderčki, potrebščine za moderce, rokavice, parfumerija, nogavice, moderne vlasnice, broške, igle za klobuke, pajčolani, torbice itd.
 vse v največji izberbi v modni trgovini za dame
P. Magdič, Ljubljana, nasproti glavne pošte.

Pozor! Pozor!

Zelo poceni se prodaja, To je **trgovinska oprava**, Vsak kdor le kupit zna, Ni velika ta težava. 3645
 Proda se tudi štiri vozove, Ki so precej obrabljeni, Ne štejem torej jih za nove, Pa so le dobro ohranjeni.
Tri omare se prodajo, Pa **štedilnika dva**, Če kupci le denar imajo, Se prav ugodno to prodaja.
 Kdor si hoče to kupiti, **V Zagorje ob Savi** naj hiti, Ako ugodno če dobiti, Pri **Leop. Robavsu** naj se zglesi.

Posojilnica v Mariboru (Narodni dom)

razpisuje za šolsko leto 1913/14 za visokošolce: iz ustanove Franca Rapca 9 podpor po 300 K ter še posebej 2 ustanovi po 300 K.
 Pravico do teh podpor imajo dijaki slovenske narodnosti (za podpore iz Rapčeve ustanove posebno iz mariborskega in šoštanjkega okraja), ki dokažejo, da so v pretečenem letu kolokvirali vsaki semester iz dveh predmetov po tri ure ali iz enega najmanj šest ur.
 Prošnje, obložene s krstnimi, oziroma domovinskimi listi, spričevali uboštva in o izpitih kakor tudi z indeksi je vložiti v pisarni posojilnice (Narodni dom) do 25. oktobra tega leta.
 V prošnji naj se tudi omeni, uživa li prošnik že drugod kako podporo in v katerem znesku ter se naj tudi navede študijski semester. 3649
V Mariboru, 10. oktobra 1913. Načelstvo.

! 500 kron !

Vam plačam, ako moj uničevalec korenin balzam **Ria** Vaših kurjih oči, bradavic, otiščancev ne odstrani v 3 dneh brez bolečin. Cena lončka z garancijskim pismom 1 K. **Kemeny, (Kassa) I., Post. 12 64 Ugrsko.**

Fotografske aparate

kakor tudi vse v to stroko spadajoče potrebščine ima v zalogi 2387 fotomanufaktura in drogerija **„Adrija“** oblastveno koncesionirana prodaja strupov v Ljubljani, Selenburgova ulica 5. Temnica na razpolago. Zunanja naročila z obratno pošto. — Zahtevajte cenike.

Uradniško hranilno društvo v Gradcu

R. Z. Z. G. Z.

Osebni kredit

uradnikom, profesorjem, učiteljem, umirovljenim itd. ob najugodnejših pogojih. Nič predstroškov. Več v razvidih.
Hranilne vloge se obrestujejo dnevno po
 5% od zneskov nad 1000 kron ob 60-dnevni odpovedi: 5 1/4 %
 od zneskov nad 2000 kron ob 90-dnevni odpovedi: 5 1/2 %
 Obresti se polletno prištevajo glavnici. Pri vlogah preko 10.000 K se morejo dvigati obresti četrtletno. Nič rentnega davka. Vložne knjizice se sprejemajo v shrambo. — Razvidi in poiznitve brezplačno. Stanje vlog: K 5.350.000. Jamstvo zadružnih deležev: K 6.500.000. Rezervni fond in vrednostni papirji: K 575.000. Pojasnila daje brezplačno:
Josip Kosem v Ljubljani, Krakovski nasip št. 22,
 :: vsak ponedeljek, sredo in petek med 1/23. in 1/24. uro popoldne. ::

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga.	Fr. Kapus	Ljubljana, Marije Terzije c. 11 (Kolizej).
Zaloga spalnih ter jedilnih sob v različnih : najnovejših slogih. :	Zaloga otomanov, divanov, žimnic : in otroških vozičkov.	
Spalnica v amerik. orehu 350 kron.		
Obstoječa: 2 dvovratni omari, 2 postelji, 2 nočni omarici, 1 umivalnik z marmor. ploščo in ogledalom.		

A. KUNC
 Ljubljana
 Dvorski trg 3.

Velikanska zaloga oblek za gospode in dečke.

Najnižje, stalne cene. Ceniki na razpolago.

Več tisoč

pletelih jopic v vseh barvah, posebno sivih poprej K 16.— sedaj K 8.—;

Več tisoč

klobukov za dečke poprej K 4.— sedaj K 2.—;

klobukov za otroke poprej K 2.— sedaj K 1.—.

Največja izbira dežnih plaščev za dame in gospode poprej K 20.—, 30.— sedaj K 14.—

Radi ogromne zaloge zimske konfekcije oddajam blago za polovično ceno

Angleško skladišče oblek, O. Bernatović, Ljubljana, Mestni trg 5-6.